

A la pàgina 2:

Japó contra Xina. La lluita dels imperialismes a Àsia, per Ferní Vergés.

La guerra de comunicats. Les operacions a la Dancàlia, per Gonçal de Reparaz (fill).

A la pàgina 4:

Plans i projectes, per Charlie Chaplin i Walt Disney.

LA POLITICA EXTERIOR D'ESPANYA

Entreviu amb Madariaga

Salvador de Madariaga, el delegat espanyol a la Societat de les Nacions, ha rebut el nostre col·laborador Dr. W. M. Ullmann, corresponent a Lisboa de periòdics austríacs i suïssos, i en aquests moments en què tant d'interès té la política internacional, agitada per tants de problemes cabdals, d'alguns dels quals depèn la pau del món, ha tingut l'amabilitat d'expressar la seva opinió sobre alguns d'ells.

—Com sabeu, Espanya està lligada amb els altres Estats per un sol contracte polític: el Pacte de la Societat de les Nacions. Espanya, naturalment, complirà sempre, rigorosament i exactament, tota obligació derivada del Pacte. No hi ha cap raó permetent de suposar que, degut a qualsevulla estipulació o concert de caràcter polític amb altres Estats, aquesta posició d'Espanya fos sotmesa a modificacions notables. La política exterior espanyola es distingeix per la seva línia de rigorosa continuïtat; des de la proclamació de la República, ha conservat sempre aquesta línia, la qual, d'altra banda, queda fora de l'abast dels esdeveniments de la política interior. El que s'esdevé en la política interior té, respecte a la política exterior dels grans Estats, molta menys influència del que sovint es creu, i aquesta afirmació és vàlida per a Espanya, com per a Anglaterra, França o Itàlia, per exemple. Jo mateix he representat Espanya a Ginebra sota els diferents governs que s'han succeït. No he ocupat, com sabeu prou bé, el ministeri d'Estat. Però àdhuc en el cas que en el futur ocorrin eventuais transformacions de govern, no és d'esperar que un carrec decisiu per a la política exterior d'Espanya caigui en mans d'un representant d'un partit que vulgui aplicar els seus extrems a aquella política, una condició de la qual ha d'ésser la continuïtat.

«Darrerament, la premsa mundial s'ha ocupat de les relacions entre Espanya i altres Estats, especialment els veïns seus, França i Portugal. Pel que fa a Portugal, hem de posar atenció en les relacions culturals, que cal renovar amb visites recíproques i un bescanvi sovintejant d'opinions. La recíproca comprensió cultural es troba sempre a la base de tota bona relació entre països. El cap del govern portuguès, Oliveira Salazar, ha subratllat no fa gaire com a fet essencial que la independència i sobirania portugueses siguin principis bàsics de la política espanyola. Aquests principis són ja, en efecte, axiomes integrals de la nostra política envers els nostre veï, i no hi ha cap espanyol que vulgui oscar-los en el més mínim. Com que procedeix d'una regió veïna de Portugal, Galícia, em crec per això posseir una particular comprensió de l'espiritualitat portuguesa. Amb molt de gust tornaria a visitar Portugal, amb preferència com a turista; però no veig possibilitat de trobar-ne avinentesa en breu termini, de no ésser que la sessió de gener del Consell de la Societat de les Nacions tingui lloc a Lisboa, possibilitat que, com sabeu, s'ha pres en consideració.

«Les relacions entre Espanya i Portugal han d'ésser tractades amb molta cautela. No és exacte qualificar de negociacions de pacte simples converses diplomàtiques. Els dos països no han viscut absolutament d'esquena —com es diu sovint—, però no per això deixa d'existir menys la necessitat d'augmentar la comprensió recíproca d'ambdós respecte als esdeveniments que tenen lloc en l'un i l'altre. La importància de l'aliança entre Anglaterra i Portugal, no cal dir que mai no ha estat negligida a Madrid.

«Aquest any he emprès un viatge per les repúbliques sudamericanes. He estat a l'Argentina, Uruguai, Xile, Perú i Brasil. Com que la situació de cada un d'aquests països és diferent, la posició d'Espanya davant cada un d'ells ha d'ésser diferent també. La posició d'Espanya envers aquells països es basa en la comunitat racial i en la comunitat idiomàtica. La primera ha estat més d'un cop amenaçada per la influència de la immigració procedent d'altres països, i per això hem de tenir l'objectiu d'actuar afavorint la comunitat idiomàtica. Naturalment, en aquest aspecte, les relacions culturals ocupen el primer pla. És important, per exemple, de saber que la premsa americana és servida principalment per agències periodístiques nordamericanes. Aquest servei, prescindint del seu contingut i de les seves tendències eventuais, és publicat en un espanyol feixuc, sense gust, delatant la seva traducció de l'anglès. Una cosa semblant es pot dir de la cinematografia i de la ràdio.

«Al Brasil he pogut adonar-me que la influència de l'idioma espanyol és més gran del que semblaria suposable en una nació de parla portuguesa. El Brasil és un país dels mercats més interessants per als editors espanyols d'obres científiques; totes les obres científiques es llegeixen, al Brasil, en

espanyol. Les condicions per a les relacions culturals són més favorables per nosaltres que les econòmiques.

«Ja heu vist que recentment ha estat renovat, per dotze anys, l'estatut de Tànger. Una revisió total hauria estat prohibitiva, considerant l'actual situació internacional, saturada de conflictes. De totes maneres, els canvis aplicats a l'estatut són conve-

Salvador de Madariaga, per Bagaria

nients per a Espanya i milloren molt la posició espanyola en aquell territori; a més a més, ha quedat el camí lliure per a altres negociacions ulteriors. Si sota unes circumstàncies així es pot parlar d'un manteniment integral de l'Estatut, deixo que vos mateix us feu la conclusió.

«Pel que fa al desenrotllament que adquiriran les relacions internacionals, expresso l'esperança que passarà el perill de conflictes seriosos —vull dir conflictes armats. No obstant, tenim encara al davant l'any 1936, envers el qual miro sense massa optimisme. El pròxim estiu, per exemple, pot reservar-nos algunes sorpreses. Quan Europa haurà superat aquest obstacle que veig davant, aleshores crec que l'amenaça d'una nova guerra estarà conjurada, i espero que per sempre.

«Pel que fa a les meves opinions sobre el desenrotllament interior amb què han de comptar els Estats civilitzats, les he fixades en el meu llibre *Jerarquía o Anarquía*, publicat no fa molt i que, com sabeu, tracta dels problemes del sistema corporatiu i del sistema clàssic. Ara justament estic ocupat acabant jo mateix la traducció francesa d'aquest llibre. Dintre poques setmanes, en sortirà una d'alemanya, a càrrec de l'editor Gotthelt, de Berna, feta per l'escriptor A. Dombrowsky, que ja em traduí *Espana*, llibre publicat per la Deutsche Verlagsanstalt, de Stuttgart.

W. M. ULLMANN

Els Dijous — Blancs

EL SEXAGENARI

Amb els ulls plens d'encanteri, el sexagenari contempla com la florista agombola els crisantems blancs, daurats, grocs i morats, entortolliga les tiges i les cobreix de paper de plata. L'home se'n va Rambla avall irradiant una gran placidesa interior i, en arribar a la Plaça del Teatre, topa amb el benjamí de la penya d'escacs.

—On va tan guarrit?

—Tu diràs! Que no saps quin dia és?

—Si; però amb aquest sol d'agost, no ho diria ningú. No li sembla que hauria de fer un temps rúfol que ens obligués a portar abric, caminar de pressa i abreuvar el diàleg?

—No ho crec pas necessari, encara que ja comprenc que a vosaltres, els joves, us cal una mica de decoració per a poder actuar, i és que no tragíneu a dintre gaires coses viscudes.

—Digui, més aviat, que anem pel món bastant distrets.

—Doncs si us hi fixéssiu cinc minuts, veurieu que arreu es dedica, en aquestes hores, un record no solament als familiars difunts, sinó als poetes i artistes, als pensadors i homes d'Estat que saberen accomplir quelcom de profitós per a la pàtria. A França s'observa aquest costum d'ençà de la llegenda de l'abat de Cluny i, tot i haver abolit Anglaterra l'All Soul's Day quan la Reforma, aquesta tradició es manté entre els protestants del Continent europeu; àdhuc la segueixen els luterans i té la seva expressió pagana en molts indrets on pagesos i mariners, agenollant-se amb el cap descobert damunt les pedres tombals, colen llet per les esclertes.

—Tot això són vuits i nous i cartes que no lliguen. Però, home, no cal anar tan lluny: ací mateix potser ja se'n fa un gra massa.

—No pas els de la teva generació, que no teniu res de sentimentals; solament penseu en l'esport.

—Ja em dispensarà, però li he de dir que va ben errat de comptes: precisament abans d'ahir vaig assistir al concert.

—De veres que em dónes una gran alegria. I a propòsit, ara que me'n parles: he sentit dir que els concorts orquestrals no lliguen tan bé com altres vegades, com si traïssin una manca d'assaigs o una minva de fe. Es cert?

—Poden ben passar. A més, la bona societat torna a prestar-li suport i el conjunt fa força goig.

—Ah, vaja; el mínim esforç, per l'estil de les cantades de l'altre dia! Creu-me que, si hagués gosat, hauria cridat a ple pulmó: Ça traîne! Decididament, hi ha un aflujament general; no es vibra prou!

—I qui en té la culpa?

—T'entretindria massa, però no vull tampoc que te'n vagis amb el dubte sencer. A mi, em fa l'efecte que no existeix un interès viu per a allò que, a la meua època, ens abrandava.

—Sí, home, sí! El que ocorre és que vostè ja no transita per les zones trepidants.

—Eh! No em refereixo al soroll, sinó al coratge!

—De coratge n'hi ha per vendre i per donar. Miri: quan torni de disposar el seu ram de flors autuminals, passi pels ateneus i les biblioteques públiques, per les llibreries i les galeries d'art...

—Per les galeries d'art! Em jugo doble contra senall que a més d'una m'hauré de guiar per un catàleg imprès en castellà!

—Mentre hi trobi obres excel·lents...

—Però allà, com en moltes altres bandes, no hi trobaré el ferment catalanista!

—No li manca la raó, però consideri...

—Bé; no vull dir res més. Com que ja m'has entès, que l'esmena no es perdi per tu.

S.

MIRADOR INDISCRET

Strapèrlia

Una altra pèrlia a enfilat al collaret que resplendeix actualment. Això passava a Xauxa quan el govern eufòric acabava de debutar. En una cort reial hi havia d'ambaixador un celebrat poeta que feia quedar Xauxa d'allò més bé. Tal dia farà uns anys, el sudist ambaixador rebé del seu ministeri d'Estat comunicació demanant certificació de l'estada a aquella capital d'una persona enviada en missió oficial, requisit indispensable perquè l'esmentada persona pogués cobrar l'import de la missió i dietes conseqüents. El nostre ambaixador cuità a informar-se, a l'hotel on es deia que el missioner havia residit, de l'estada d'aquest i del temps que ella durà. A l'hotel en qüestió respongueren que mai no havia residit allí persona de tals nom i cognoms, cosa que l'ambaixador cuità a informar al ministeri. Immediatament arribà a l'ambaixada una comunicació apremiant demanant que el senyor ambaixador s'informés millor i no demorés la resposta. L'ambaixador cuità a reforçar la seva informació informant a tots els hotels de la ciutat. La investigació nova donà un resultat tan negatiu com la primera, cosa que el nostre ambaixador s'apressà a comunicar a la impacient superioritat. Resposta: que el senyor ambaixador tingui en compte que la persona en missió és tot el senyor metge de l'Exm. Sr. president del Consell de ministres, i que per tant cal que hagi residit tants i tants dies a la capital on el nostre ambaixador es trobava destacat. Aquest aleshores fa una investigació a fons a tots els hotels, cases de dispeses i altres llocs per l'estil, es fa ajudar de la policia i de Poblet i Santes Creus, però en va: el metge del senyor president no estigué mai a la sudista població. Resposta tercera del nostre ambaixador: que no pot donar aquell certificat de presència del metge del senyor president sense prevaricar, cosa que ell no farà mai. Rèplica epilògica de la superioritat: que el senyor ambaixador es serveixi enviar la dimissió.

Encavallament

Un radical de la darrera fornada, que anava a la plataforma d'un 21, en passar davant del Club Republicano del Passeig de Gràcia, cridà, ple d'indignació:

—Ah, bromes pesades, no!

I saltà decidit a arrencar un cartellot que hi havia al llindar de la porta d'accés, convençut que deia una altra cosa i que, en realitat era l'anunci que habitualment hi ha damunt les cistelles de l'Euzkadi:

«Ostras Perlión.

Aquell incident...

Un cop restablerta la calma, dos funcionaris de la Casa, dels de nuevo cuño, comentaven el sorollós incident.

Un dels comentaristes deia, amb un to despectiu:

—Chico, no más faltava un «Visca Badian» para darnos la sensación que todo estaba igual que ayer...

Per no reincidir

En un cèlebre tumult de fa pocs dies, tots els circumstantes reclamaven la presència d'En Rubí:

—Però on és En Rubí?

—Què fa En Rubí?

—On dimoni s'ha ficat En Rubí?

L'Olivella en donà una explicació bastant exacta:

—En Rubí encara es deu recordar de la sabata que li col·locà En Portela, llavors de la bandera del Terç!

Cultura

En el Col·legi d'Advocats, la junta general convocada per augmentar les quotes als col-

legiats es desenrotlla en un ambient de febre i de baralla.

El senyor Marsal, líder de la Ceda al Col·legi d'Advocats, es pronuncia contra l'augment i examina amb fredor i austeritat el pressupost del Col·legi.

De sobte, alça la veu, adopta una actitud airada i, amb els braços enlaire, protesta, indignat:

—40,000 peles per llibres?

Més cultura, encara

El ponent de la junta té la paraula per a justificar les despeses del Col·legi. Parla de la biblioteca enmig de constants interrupcions.

El company Port, advocat i llicenciat en Dret, fa estona que està cridant. No en té prou. Ies posa a dalt d'una cadira i, fora de si, exclama:

—Què c... llibres!, mongetes!

Finances

Els minyons de la Ceda, capitanejats pel conseller senyor Torrents, s'han sortit amb la seva. Per votació la junta rebutja l'augment de quotes indispensable per al sosteniment del Col·legi i la seva biblioteca.

A les protestes dels vençuts—sempre els que perdon es queixen del mateix—que en el Col·legi es faci política, responen els altres que no han obrat impulsats per cap mòbil polític, sinó purament per esperit professional.

Es el que deia un jovenet, fill d'un important propietari de Barcelona, tot sortint del Col·legi, posant-se uns guants grocs de pell de porc:

—Es que no és per les tres pessetes cada mes, sinó que, tres d'ací, dues d'allà... Teniu: ara mateix, fa pocs dies que ens han apujat el Círcol del Liceu...

Segurament, en el Círcol, el jove advocat no va votar en contra de l'augment de quotes.

Les excepcions

A Canallita mio surten dos llits en escena, una núvia que s'hi estira amb el vestit de cua, pijames, deshàbilles, etc. I cada dia fan ple amb bona part d'aquella gent que acostuma a sortir a les notes de societat del Ciero i el Brusi. Passejant pel saló de descons de la Romea, En Gonçal Arnús encertava:

—Aquesta mateixa obra traduïda al català, hauria de representar-se al Paral·lel, perquè no la voldrien muntar enlloc més!

L'obsessió del menjar

Ha esclatat un altre afer. Les denúncies formulades pel senyor Nombela han agitat les tranquilles aigües ministerials. El pobre partit radical n'ha sortit tan mal parat com en l'assumpte del Strapèrlo. Ja ho ha dit el caudillo: «Espero la segunda ola de gases asfixiantes.»

Sembla, però, que hi ha quelcom més. El denunciante s'ha limitat a demostrar la il·legalitat del pagament que es pretenia fer a l'ahir totpoderós naviler senyor Tayà. La part final de la denúncia, parla dels «agricultors, de la Comissió del cacau, etc., etc.»

Es veu que els presumptes inculpat senten una gran predilecció pels productes alimentaris. Ahir, eren el morec i l'arròs; avui és el cacau. Demà, què serà?

Vocabulari

El Casal de les Comarques Catalanes és freqüentat per un arànès arribat de fresc, el qual, en sentir aquests dies que es parlava tant de la Ceda com a partit polític, féu una gran riallada.

—Què us passa? —li preguntà el barman.

—Res, home, res. És que a la nostra terra, cada vol dir cigrò!

S'entén

Joan Amades s'estranyava que els soldats etiòpics es comportessin millor de nit que de dia, però En Moragues li ho aclarí:

—Fixeu-vos que van a la caça del Mussol... ini!

Baixant de to

Enguany, les japs, en lloc de fer imprimir com l'any passat els tretze punts del Cap darrera les apuntacions del número que juguen a la Rifa de Nadal, hi han posat uns anuncis industrials a tant la ratlla.

—Es la interpretació materialista de la història! —exclamà despectivament l'idealista René Llanas de Niubó.

Trencaclosques

Rodrigo de Emo, volent treure el mal efecte, intervingué:

—Observe, empero, mi querido René, que el número es el 6351, o sea: 6+3=9; 9+5=14; 14+1=15. Los trece puntos!

Filatèlia

Entremig d'altres afiliats a la Unió Socialista, el fogós i diminut diputat al Parlament de Catalunya, Fronjosà, es planya, amb lèxic poc parlamentari, de l'acord pres pel govern de Madrid de retirar de la circulació els segells de correu amb l'effigie del líder del socialisme espanyol Pablo Iglesias.

La conversa s'allarga, i comença a desviar-se. Un xicot present, sincer admirador de Fronjosà, li diu:

—Vós, Fronjosà, també arribareu a personatge i us posaran als segells.

—Ara que—interrompé un altre—, si arribeu tan amunt, als segells us hi hauran de posar de cos sencer.

FRIS DECORATIU

JAPO CONTRA XINA

La lluita dels imperialismes a Asia

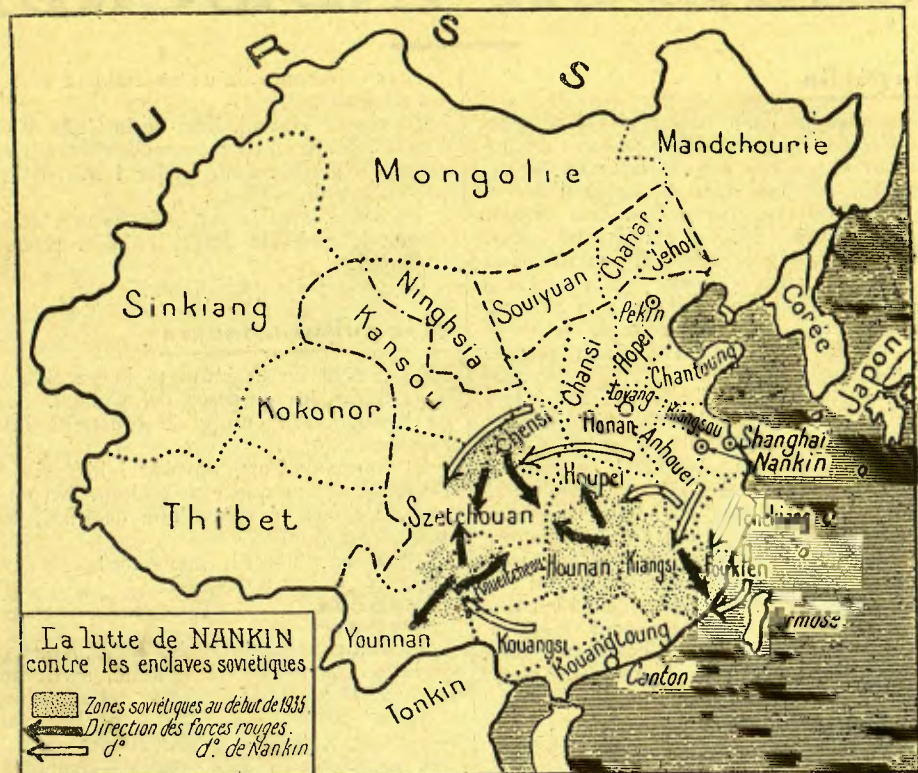
Durant molts anys s'ha parlat de «esplèndid isolament» britànic. Stanley Baldwin l'enterrà, solennialment, en un discurs que féu sensació, en el qual va declarar que les fronteres d'Anglaterra començaven al Rin. Encara hi ha qui té la il·lusió de viure en pau perpètua, fruit de benestar i riquesa, al marge de complicacions eventuals. Ningú, però, no creu que en el món d'avui la solidaritat, en el bé o en el mal,

1931, amb l'acció al Manxukuo, i els incidents de Xanghai, en 1932, l'exèrcit sempre ha estat àrbitre dels seus destins. L'exèrcit japonès, factor actiu de l'imperialisme de Tòquio, té la sensació que en 1936 s'obrirà un període molt crític. Aquesta convicció explica les agitacions dels oficials, camperols i estudiants nacionalistes, que qualifiquen l'any vinent de *kiki*, o sigui any de uràbia, agitació i desesperança. Amb la proclama-

munions que entren pel Turkestan. Les zones soviètiques de Xina constitueixen un altre dels malsons del Japó. A hores d'ara, fracassat, segons sembla, el sisè pla contra les regions soviètiques, preparat pel general Von Seeke, amb 450.000 homes, pot dir-se que les zones comunistes sumen uns sis-cents mil dos-cents cinquanta-cinc quilòmetres quadrats, amb una zona d'influència considerable. El 16 de juny d'enguany es realitzà un fet molt important. Els exèrcits comunistes de Kueitxéu i Szetxuan meridional, dirigits pels famosos revolucionaris Txude i Mao-Tse-Dung, arribaven a unir-se amb l'exèrcit roig del Szetxuan meridional, dirigit per Siu-Sian-Tsian. Els soviets xinesos continuen forts a Hunan i avancen cap a Hopei i Xensi. Han perdut, però, llurs posicions a Kiang-si i Tu-kieu, les dues primeres províncies que havien tingut govern soviètic estable. Realitzada la unió dels dos exèrcits soviètics, Szetxuan esdevé el centre del bloc comunista xinès. Cal tenir en compte que Szetxuan és una de les províncies més riques i més vastes. Compta amb 60 milions d'habitants i tant França com Anglaterra tenien molt d'interès a apartar-la de la influència comunista, tota vegada que el Tibet i Tonkin hi tenen moltes relacions.

Però el Japó, com si no en tingués prou d'aquest enemic, en té d'altres als quals ha jurat odi etern: Anglaterra i els Estats Units. Anglaterra, que fou el tutor benèvol del Japó en els primers anys del segle, constitueix un obstacle als plans hegemònics japonesos. No solament la seva indústria lluita, encara, en els mercats d'Amèrica del Sud, Índia, Austràlia, Pròxim Orient i Xina, sinó que els lligams de la City, dels bancs anglesos, s'estenen a tot arreu.

Els Estats Units han estat gairebé desplaçats de Xina pel Japó. Però els Estats Units tenen, encara avui, per mitjà del clan Txang-Kai-Sec, una gran influència a Xina. Com se sap, el govern de Nankin està en mans de la família Sun-Yat-Sen. Txang-Kai-Sec és casat amb una germana de la vídua Sun-Yat-Sen, i el ministre de Comerç, Kung, amb una altra. El famós Soong, ministre de Finances, és un germà de la vídua Sun-Yat-Sen, i el ministre de Comunicacions, Sun-Fo, és fill del creador de la República. El clan Sun-Yat-Sen ha estat educat en les missions protestants

no sigui absolutament necessària. I als Estats Units, el gran Roosevelt, l'home que en la història futura personificarà l'innovador providencial, acaba de fer el joc de mans més hàbil de tots els seus: fer votar un *Neutrality Act* que, en el fons, no és altra cosa que la declaració terminant que els Estats Units volien ésser actors i no espectadors en l'espectacle mundial. S'ha acabat la vella il·lusió dels països arcàdics. Hi ha un interès suprem de tots, la pau, que ha d'ésser una conquesta diària.

En plena experiència de la crisi italo-etíop, quan encara subsisteixen tots els dubtes sobre l'agreujament o la solució del conflicte, veiem produir-se'n un altre d'un abast considerable, de repercussions inimaginables. Ens referim a la pretensió japonesa de proclamar la independència o l'autonomia de les cinc províncies del Nord de Xina, per ara limitada al Hopei oriental. Tothom ha constatat l'activitat diplomàtica provocada pel conflicte italo-etíop. Tanmateix potser molts no s'han adonat que aquesta autonomia del Hopei oriental ha estat un factor determinant en la resolució dels Estats Units en decretar l'embargament sobre el petroli. Els diplomàtics de Washington han volgut, precipitadament, crear «un precedent». Quan Cordell Hull anuncià al món que els Estats Units aplicarien l'embargament sobre el petroli, els diplomàtics de Tòquio sentiren un calfred nerviós. A Tòquio sabien perfectament que un acord sobre el petroli vol dir un acord entre Anglaterra i els Estats Units, vol dir predominà al Pacífic del bloc anglo-saxó, vol dir, també —continuant 1921-22 i la Conferència Naval de Washington— un acord marítim entre l'Imperi Britànic i els Estats Units.

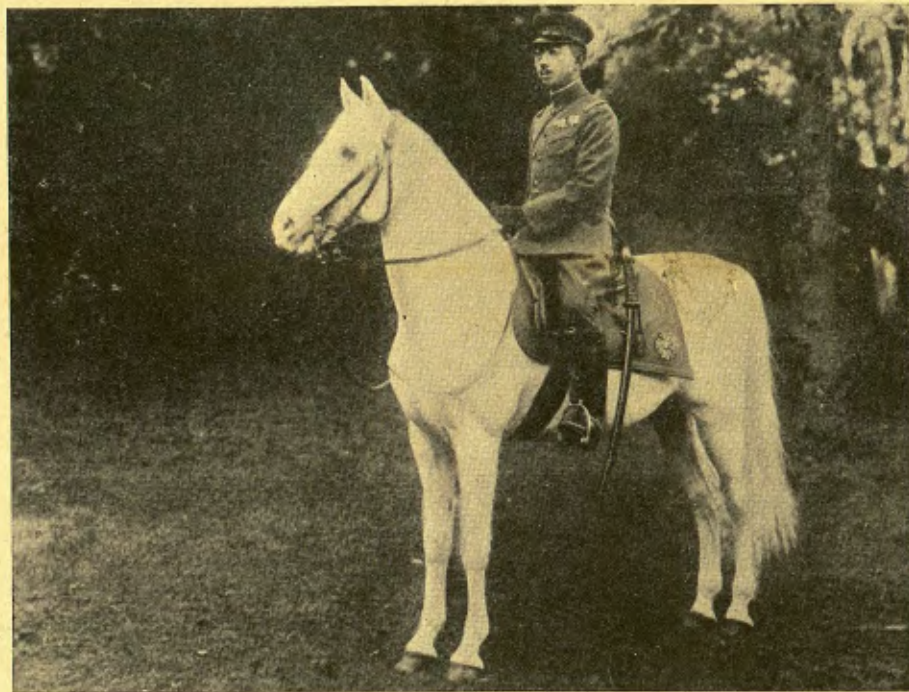
Dintre pocs dies s'obrirà a Londres la Conferència Naval. Potser en aquell moment serà un fet l'autonomia d'una part de la Xina del Nord. Al cap de pocs dies, el dia 12 exactament, a Ginebra (els 18) decretaran l'embargament sobre el petroli destinat a Itàlia. Aquesta llista de fets caldrà retenir-la. Seran determinants en els esdeveniments de 1936, l'any crucial, en el qual, a Europa i a Àsia, es produirà una evolució diplomàtica de gran envergadura.

Al davant de tot, veurem, en 1936, la definitiva reconciliació de l'Imperi Britànic i els Estats Units? Hi ha símptomes que ho indiquen. No podem de vista que actualment l'agent més actiu de l'acostament anglo-americà és el Canadà. L'any 1936 s'obre amb una victòria liberal al Canadà, és a dir amb el partit que, sense pretendre afuixar els lligams amb la metròpolis, entén necessari l'acord entre la Gran Bretanya i els Estats Units. El president Roosevelt ha portat a cap, a Cuba, Filipines, Panamà, una política d'atracció semblant a la tàctica seguida per l'imperialisme anglès. Però hi ha un factor determinant d'aquest acostament: la situació del Pacífic, la lluita contra l'expansió japonesa. Anys ençà, el tòpic literari de grocs contra blancs podia fer riure el ciutadà de Londres, de Washington o de París. El Japó, encara, només s'havia donat a conèixer a través de les estampes i el romanticisme a la Lafcadio Hearn. Però ara el *dumping* japonès té una realitat immediata, esferidora. Des de 1932 les fàbriques suïsses de rellotges han de plegar perquè el Japó, a Basilea, ven els rellotges a trenta-sis francs el quilo. Les fàbriques de bombetes d'Àustria i Alemanya han de limitar llur producció perquè el Japó ven, a Amsterdam, làmpares a 0'25 francs la peça. A l'Índia, als països d'Amèrica del Sud, a Austràlia, a Xina, a tot arreu, el Japó imposa els seus articles fabricats per una mà d'obra de cost insignificant.

El moviment autonomista al Nord de Xina representa una etapa més del pla japonès per la dominació d'Àsia. No sempre els desigis del govern de Tòquio i els de l'exèrcit van d'acord. I sembla que, en aquest cas, les gestions de Doihara, cap dels serveis secrets de l'exèrcit de Kuantung, no han estat ben rebudes a Tòquio, on constaten, esferits, que el pressupost de l'exèrcit agafa proporcions inquietadores. No hi fa res. Es pot assegurar que l'exèrcit farà la seva voluntat. Quan no l'ha feta? En 1894, en la guerra contra Xina; en 1905, en la guerra contra Rússia; en 1914, en la declaració de guerra a Alemanya; en 1915, quan el ministre del Japó a Pequín va presentar les 21 demandes al govern xinès; en fin, en

ció de l'autonomia —que ha esdevingut indispensable, declara el governador de Xahar, Sung Xen Yuan— el Japó intenta guanyar per mà les forces contràries als seus plans, Estats Units, Rússia i Anglaterra.

El pla de l'exèrcit japonès, conegut per «la Tanaka», és un pla a llarg termini. Però les seves etapes són ben determinades. Manxukuo és la primera. La proclamació de l'autonomia de les províncies xine-

El darrer retrat de l'emperador Hirohito damunt el seu cavall favorit «Shirayuki», en les maniobres de Kyushu

ses del Nord representaria la segona, d'una gran importància estratègica sobretot. Els japonesos controlarien els mitjans de comunicació amb Mongòlia i les províncies de la Xina central. El nou Estat independent seria una barrera contra el comunisme, contra la temuda infiltració de la Unió Soviètica a Xina. A hores d'ara la lluita entre el Japó i la U. R. S. S. no té pas cap caràcter revolucionari, ni recolza en raons marxistes o imperialistes. Es tracta de raons econòmiques, de demografia, d'indústria i comerç. Quants de nosaltres sabem que la U. R. S. S. està construint, actualment, una regió industrial, al centre d'Àsia, de perspectives considerables? Sibèria és avui una regió industrial gairebé perfecta, d'una potència incalculable. En 1928 Stalin ha promulgat un decret ordenant la creació d'un nou territori industrial a Orient, basat en l'exploració del mineral en brut a l'Ural, de la potassa a Solikamsk, del carbó a Kusnetz. Aquesta nova regió industrial, la Unió Ural-Kusnetz, sorgeix a 4.000 quilòmetres de la frontera occidental russa. Sibèria actualment produeix tancs, avions, tractors, municions. En el cas que Sibèria continuï «pacífica», aquests centres industrials inundaran Xina, Afganistan, Mongòlia, àdhuc Índia, de llurs màquines, de llurs productes químics. A Moscou tenen la mania de la grandiositat. Calculeu que les bases de la indústria de l'Ural-Kusnetz s'estenen en un territori vint vegades més gran que França. Què significa això pel Japó? Significa que els mercats de Xina i de tot Àsia estan en perill. Heus ací per què el Japó lluita per conquistar la Xina del Nord, imposar-se a Mongòlia i arribar fins al Turkestan xinès, per tal de formar una barrera que faci inassolible als russos els mercats de Xina.

Però la U. R. S. S. es defensa. Quan a Moscou, en 1934, s'assabentaven que l'almirall Matuissima havia proposat importants concessions territorials al dictador turc Mustafa Kemal i que s'havien fet propostes anàlogues a Varsòvia i a Berlín, Litvinov se'n va a Ginebra i, sense esperar la reunió de la Conferència del Desarmament, gestiona l'entrada de la U. R. S. S. a la S. de les N.

Fracassats els intents de sovietització de Xina per mitjans directes, és a dir amb agents governamentals, la U. R. S. S. deixa en pau els Borodin, els Xang-Kai-Xec i els comunitzants de Canton i es dedica a reforçar els comunistes xinesos, amb armes i

americanes i això explica les facilitats que troba Soong als Estats Units.

Però per al Japó, els Estats Units i Anglaterra, ultra representar un entrebanc econòmic a l'expansió japonesa, són els dos formidables enemics a l'expansió demogràfica. En seixanta anys, el Japó ha doblat el nombre d'habitants. En 1934, el Japó comptava amb 67 milions d'habitants. Es calcula que en 1945 comptarà amb 75 milions d'habitants. És planteja, doncs, un problema emigratori de la més alta importància. Japó ha colonitzat Formosa, on viuen uns 5 milions de japonesos. El japonès, però, no pot viure en climes freds i aquesta és la causa del seu desig d'instalar-se cap al Sud. A Filipines els japonesos trobarien espai i clima apropiats a la seva raça. Però els Estats Units prohibeixen la immigració amb lleis draconianes. El nord d'Austràlia és gairebé inhabitat. El clima és insuportable a l'home blanc. Però els japonesos tenen prohibida l'entrada per tal de salvaguardar la supremacia blanca.

Aquests fets han creat una tensió racista que no és possible negligir, i a les llibreries de Tòquio no és estrany trobar llibres que parlen de l'estratègia en les futures guerres contra els Estats Units i Anglaterra.

El Japó sap que Xina necessita recolzar-se en una nació potent, per fer front a la seva anarquia interior. Els sentiments xenòfobs xinesos han ajudat el Japó en la seva introducció al continent. La seva política consisteix a crear un gran Estat federal xinès, sota la disciplina i el predomini japonès. En 1934 a Tòquio han fet conèixer al món la doctrina de Monroe asiàtica. En 1935 l'han aplicada, oposant-se a l'emprèstit anglès. Els termes del problema són clars. A Xina hi haurà o reconciliació o lluita d'imperialismes. Xina i Japó tenen la mateixa cultura, els mateixos odís; són dos enemics reconciliables. La U. R. S. S. representa un factor nou, dintre Xina, que pot ésser decisiu contra els desigis japonesos. Anglaterra, Estats Units i els pobles europeus es defensen amb la puixança del diner, el record—ja només record—de la supremacia del blanc. Xina és el camp de la gran lluita que s'apropa. Alexandre Herzen i el president Teodor Roosevelt digueren, ja fa temps: la història del món, començada per un període mediterrani, continuada per un període atlàntic, ha entrat, ara, en el període del Pacífic.

FERMI VERGES

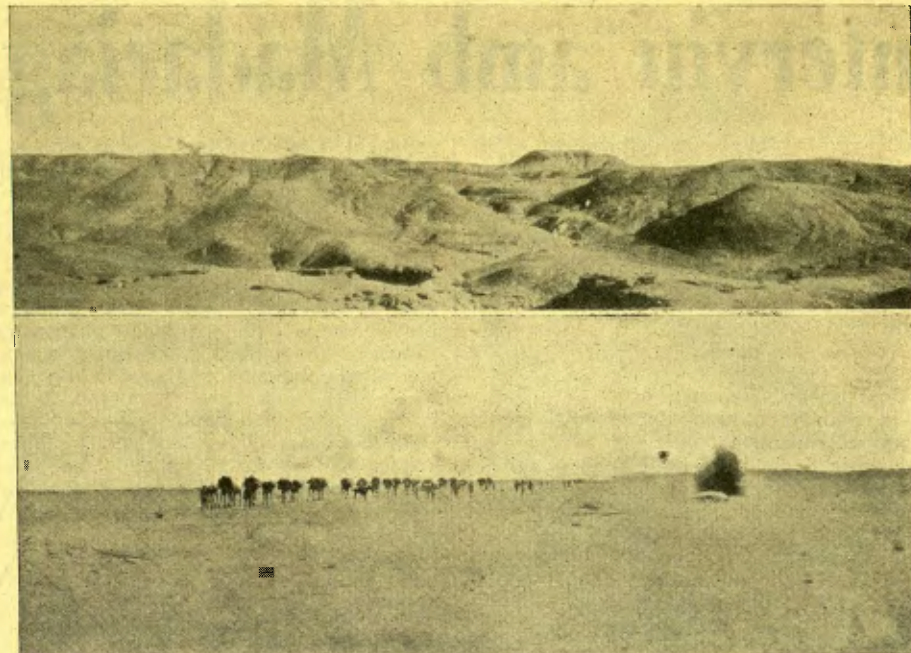
LA GUERRA DE COMUNICATS

Les operacions a la Dancàlia

Setmana de guerra de guerrilles i de guerra de notícies falses. Els dos adversaris triomfen a tot arreu telegràficament. I si les dificultats de les comunicacions expliquen en part els rumors fantàstics del costat dels abissinis, ja no tenen tanta disculpa per la banda dels italians. Aquests disposen de serveis telegràfics perfectament organitzats. Podrien donar-nos notícies dignes de fe... I a desgrat d'aquesta possibilitat, cal controlar-les totes, i rebutjar-ne bona part!

El primer europeu que l'ha recorreguda, el baró Franchetti, ens descriu així la seva travessia:

«La zona vulcànica (que en gran part la forma) apareixia com la superfície en ebullició de la mar en plena tempestat; en efecte, les laves negres havien obert petites valls, gorges de reduïdes proporcions, forats i grutes, les esclatxes de les quals eren habitades per rèptils i aranyes verinoses. En tals condicions la nostra avançada tingué moments tràgics i dificultats indescrip-

Dos aspectes del desolat desert de Dancàlia

Recordeu, per exemple, aquella, sensacional, de la submissió de l'Ogaden. Doncs bé: no era ni més ni menys que la submissió de... la zona ja ocupada des de feia setmanes per Graziani en aquella regió! Això ens explica que els corresponents estrangers a Itàlia anunciin que la notícia ha estat rebuda allà amb força indiferència.

Es clar que tot això és degut al que en podríem dir la debilitat dels règims forts. Un règim fort és per definició infalible i el seu cap més infalible encara (com que a Itàlia i a Alemanya està mig divinitzat, cosa que es prova fàcilment amb els discursos i escrits dels seus seguidors...). Un règim fort ha de tenir triomfs constants. Com sortir del pas si no en té? Només hi ha una solució: acudir a l'ofensiva dels triomfs telegràfics...

Un dictador, concebut a la moda europea dels nostres dies, o sigui d'una manera semblant, pel que a la infalibilitat es refereix, a la d'un Rosas argentí o d'un Doctor Francia paraguai, és una mena de profeta i els seus pronòstics, fets en to més o menys apocalíptic, haurien de complir-se sota pena de desacreditar la classe.

Es clar que, de vegades, aquests pronòstics no es compleixen. En tals casos el dictador compta amb la mala memòria dels seus compatriotes. Qui es recorda, avui, per exemple, de les declaracions que Mussolini va fer el 26 d'agost darrer al conegut periodista Ward Price i que van aparèixer —mai desmentides— al *Daily Mail*? Es referia a les sancions. Un cop més Mussolini afirmava «que l'adopció de qualsevol mena de sancions equivaldria a la guerra».

Les sancions s'han adoptat i aplicat. I Mussolini, naturalment, no ha declarat la guerra a ningú. L'amenaça és sempre pel futur. Primer era per a tota mena de sancions. Ara, aplicades ja les primeres, el que equivaldria a la guerra seria la prohibició d'exportar petroli a Itàlia. Ara que, si es prohibeix la tramesa de petroli, ja veurem quina serà la causa següent que Mussolini, com Marlborough (el Mamburó de la cançó) se'n vagi a la guerra...

Una cosa semblant ha passat amb l'altra afirmació feta a Ward Price: que «si la Societat de Nacions es prestés a l'adopció de sancions, Itàlia abandonaria immediatament l'organisme internacional. Es tractava, és clar, segons tothom ha pogut veure, d'un immediatament a llarg termini...

Els pessimistes ja es veien venir una guerra europea. Jo, amic lector, francament, sóc dels optimistes... Una pila de raons geogràfiques, econòmiques i polítiques reforcen aquest optimisme meu. I per això crec que hi va haver un error d'uns quants zeros quan Price reproduí aquestes conclusions catastròfiques del Duce per al cas que la S. de les N. s'atrevis a posar en marxa les sancions: «Aleshores les vides sacrificades serien, no un milió, sinó deu milions, i la responsabilitat recauria damunt l'organisme de Ginebra»...

Però tornem, si us sembla, als camps de batalla etiòpics. Hom ha anunciat diversos combats a les terres dels danakils, vasta zona que constitueix l'ala esquerra italiana al Nord.

La lluita es fa ací difícil. Un cop d'ull a aquestes terres ens ho explicarà. La Dancàlia és no menys que la terra més càlida de tot el món, junt amb les zones torrides del Golf Pèrsic.

tibles; el propi personal indígena no podia suportar ja les privacions i les fatigues, cosa que ens obligava a severes i enèrgiques mesures per a empenyer-lo endavant i impedir parades i dispersions que haurien representat una mort segura. El termòmetre pujava fins a superar els 65° al sol... Les fonts de les quals treiem l'aigua per beure i per cuinar ens reservaren la sorpresa més desagradable i preocupant. Eren riques en sals purgatives, les quals, a la llarga, tingueren efectes desastrosos. Calia, amb la major rapidesa possible, allunyar-se i buscar cap al nord aigües millors, travessant la zona més àrida i insidiosa de la Dancàlia, per arribar al riu Erté i l'entorn del qual es deia que circulaven partides de bandolers. Per a efectuar aquesta ardua travessia vàrem emprar cinc dies, perdent tres homes i el vint-i-cinc per cent dels camells. A l'Erté ens esperava una altra desil·lusió: l'aigua era salobre i groguenca, per bé que millor que la precedent; però ara ja les condicions de tots eren les més extremes...

En resum: la Dancàlia es pot definir com un dels països més sinistres de la terra, en el qual els fenòmens vulcànics han assolit efectes que figuren entre els més paorosos del món. La depressió dancala arriba fins a 170 metres sota el nivell del mar. La sequedat és absoluta. L'expedició Franchetti hi perdé el 85 per cent dels seus quadrúpedes per aquesta causa!

Per totes aquestes raons, quan els corresponents i els comentaristes anuncien molt seriosament que les tropes italianes del Nord avancen per a unir-se amb les del Sud i tallar el ferrocarril abissini i les comunicacions etiòpiques amb la Somàlia Anglesa, ja podeu riure: potser Graziani obtindrà un triomf sorollós i entrarà a Harrar, car això cau dintre els fets possibles. Però quant a unir-se amb les tropes del front Nord, això ja és una altra història. Els mateixos italians protesten contra tan absurdes suposicions. El *Corriere della Sera*, en el seu article de fons del 27 de novembre, deia, en efecte: «Els periòdics estrangers, amb lleugeresa i ignorància típiques, han publicat en diverses ocasions que el pla de guerra italià preveu la pròxima conjunció de les forces de S. E. Badoglio amb les del general Graziani. Això se'n diu tractar amb la geografia. Entre els dos fronts... hi havia al principi una distància de no menys de 1.200 quilòmetres de recorregut extremadament difícil, sigui perquè es trobava en alta muntanya o en una plana asseada i desèrtica. Aquesta distància ha sofert avui una forta reducció, però continua essent sempre grandíssima...», i, per tant, la unió entre els dos fronts no pertany a les possibilitats immediates.

Aquesta és la realitat. No hi ha columna que pugui recórrer els centenars de quilòmetres del desert de la Dancàlia, suportant la pèrdua del vuitanta-cinc per cent dels animals de càrrega com va passar a Franchetti i als seus...

Deixeu, doncs, els comentaristes de taula de cafè que vagin dient!

GONÇAL DE REPARAZ (fill)

Aques número ha passat per la censura

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telèg: "Carburós"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA; Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT; Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT DE FILS i peces de seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BOMBES, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

CONTRA UN VICI ESTES

Necrologia i política

Acabem de passar una setmana d'aniversaris; i, amb aquest motiu sovint repetit, s'ha pogut desfogar una vegada més el costum alhora primitiu i civilitzat, de retre culte als grans morts.

Costarà, en efecte, de trencar o almenys de renovar l'essència íntima d'aquest ritu antic. I, en el fons, les manifestacions civils que assoleix en els nostres dies no tenen res de reprovable, com no sigui llur forçada banalitat. A condició, és clar, que

Menys mal que, al capdavant, invocacions semblants solen derivar en pura retòrica, mancada en absolut de resultats sensibles.

Podria haver passat, en efecte, que Pi i Margall, en un moment donat, s'hagués deixat endur per l'onada primera del lerrouxisme, com poc o molt s'hi van embadalir homes com Azcárate, com Giner, com Salmerón. Podria ésser també que Prat de

L'homenatge a la memòria de Layret. Carles Pi i Sunyer i Pere Coromines dipositen flors damunt la tomba

es mantinguin dintre normes de respecte. No per un infantil acatament a la caronya, sinó perquè el bon gust més elemental aconsella de no inquietar les ombres inútilment. I, per altra part, els exorcismes en vida no milloren de condició pel fet incidental de morir.

Hi ha un aspecte, però, de les commemoracions polítiques que ens plauria de veure esmenat. I com que la malura ha reaparegut a pretext dels recents aniversaris, ara és l'hora bona per a assenyalar la falla perniciosa notada.

Molta gent no se sap estar d'honorar els morts — els morts polítics, dels quals parlem ara — atribuïnt-se amb més o menys encert la representació dels homenatjats. És el millor camí, de segur, per a retre'ls honorança curar de prosseguir lleialment la part millor de llurs activitats. Però afirmacions arriscades sobre hipòtesis pòstumes i vagues representen sovint, més que altra cosa, pedanteria o temeritat.

Tots heu sentit afirmacions d'aquestes: «Si Pi i Margall visqués, hauria estat separatista»; «Prat de la Riba fóra republicà»; «Layret militarista avui a la Internacional Comunista»; «amb Macià no s'hauria produït el 6 d'octubre» (o bé: «hauriem guanyat el 6 d'octubre»). És molt possible que haguessin ocorregut tots aquests fenòmens, o una gran part d'ells. En canvi, els antecedents fins a les respectives morts i la història posterior podrien produir molt bé el resultat contrari, amb possibilitats semblants. Només l'experiència — una experiència altrament impossible, i d'aquí prové tot — ho podria haver dilucidat de manera més o menys clara.

Totes les hipòtesis posades com a exemple són, evidentment, ben fèltes, lògiques i respectables. Però posar a guisa d'al·liconament aquells esdeveniments suposats vol dir en la pràctica dues coses: manca d'arguments propis, manca d'autoritat i necessitat, derivada d'ella, d'emparar-se en el místic prestigi dels grans desapareguts.

Compreu **BRISAS** Revista il·lustrada

Selecció d'Art, Literatura, Modes, Decoració, Esports, etc.

GRANIER-BARRERA

CODORNIU

Mirant a fora

Jellicoe el silenciós

El nom d'aquest home, al qual Anglaterra ha retut unes imponents honres funeràries, porta a la memòria un dels fets més discutits, encara, de la guerra europea, la batalla de Jutlàndia.

John Rusworth Jellicoe, vescomte de Scapa, va néixer a Southampton en 1859. Al costat de Kitchener, es baté a Egipte, en 1882; comandà les tropes internacionals quan la revolta dels boxers a Xina; estigué a punt de morir quan el cuirassat Camperdown, abordat pel Victoria, anà a fons, i quan, a Xina rebé una bala al pit. Era un home de mar de cap a peu, «un dels millors cervells de la marina», deia lord Fisher.

Vinguda la guerra, li fou confiada la Gran Flota. El 31 de maig de 1916, la Gran Flota travà combat amb la Flota d'Alta Mar alemanya. Cap a les nou del vespre, els vaixells alemanys s'escapen cap a Cuxhaven. Anglaterra ha perdut els almiralls Hood i Arbuthnot, 361 oficials, 6.097 mariners i quinze unitats: nou destructors, tres creuers cuirassats, Defence, Black Prince, Warrior, i tres creuers de batalla, Queen Mary, Infatigable, Invincible. Jellicoe disposava de 151 vaixells, amb 340 canons de calibre gros. Els alemanys tenien en línia un centenar d'unitats, només perderen un cuirassat, un creuer de batalla, quatre creuers i cinc torpediners, i tingueren 2.551 morts.

Von Scheer maniobrà per escapar, a tot preu, de l'estreta dels 28 dreadnoughts de Jellicoe. Ho aconseguí gràcies a la boira, a l'heroisme dels seus creuers de batalla, al fet que Jellicoe no estigué en cap moment ben informat per les seves forces d'exploració i per la vacil·lació d'algunes maniobres angleses. El seu segon, l'almirall Beatty, que comandava un grup de sis creuers, tingué la imprudència d'atacar massa aviat perquè el gros de la flota, allunyat un centenar de quilòmetres, pogués arribar a ajudar-lo a temps.

Fou una victòria anglesa o una victòria

Jellicoe plantant una creu en el Field of Remembrance (Camp de la Memòria) de Westminster, el Dia de l'Armistici d'enguany

alemanya? Encara es discuteix. Però el fet és que l'esquadra alemanya deixà pràcticament d'existir. El 19 d'agost de 1916, tornà a fer-se a la mar; un zeppelin li anuncià, equivocadament, que els anglesos s'acostaven. Von Scheer virà en rodó. Per l'abril de 1918, s'arriava unes hores per la ruta dels combois d'Escandinàvia, i gira com a prudentment. A l'octubre, l'almirall donà ordre d'aparellar, i les tripulacions s'amotinaren. En novembre, la flota alemanya sencera surt, però per a rendir-se.

Després de Jutlàndia, i molts anys més tard, Jellicoe fou víctima de tots els atacs, en els quals es distingí Winston Churchill. En novembre de 1916, Jellicoe és reemplaçat per Beatty, que d'altra banda no segueix una conducta diferent de la d'ell.

Ja en octubre de 1914 Jellicoe havia exposat la seva doctrina davant l'Almirallat: «Només en batré en la part septentrional de la mar del Nord, lluny de les bases enemigues i prop de les bases angleses. Si els alemanys es fan a la mar, serà a fi d'atreure'ns a un parany de mines i de submarins. Mai no els embaitaré directament. Mai la meua flota no passarà per les aigües per on ells hauran passat.» No obstant, a Jutlàndia Jellicoe es baté lluny de les seves bases, però no es llança a fons.

El públic hauria volgut un Trafalgar. Però potser Jellicoe va sacrificar heroïcament la seva reputació de cap al bé del seu país. Un Nelson, un Suffren, un Farragut, un Togo, potser haurien anihilat l'esquadra alemanya, però a canvi de tantes pèrdues que Anglaterra hauria vist molt minuada la seva supremacia marítima i s'hauria presentat afeblida davant els seus aliats victoriosos al continent.

Jellicoe, tranquil·lament, sense una protesta, sense un esgarip, es retirà. «No diré ni una paraula per a defensar-me — declarà un dia —. La història jutjarà.»

Par en 1918, nomenat almirall de la flota — el mariscalat naval — i vescomte Jellicoe de Scapa en 1919, fou governador de Nova Zelanda de 1920 a 1924. Cap domini de la Corona no ha conegut un governador més popular, com cap almirall no ha estat tan volgut pels seus homes.

Ha mort sense haver dit res de la batalla de Jutlàndia, sense haver-se defensat mai ni contestat a cap atac.

CAMISER
ESPECIALISTA
XIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 11655

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

La fi d'un règim

Entre l'opinió pública internacional està bastant estesa la convicció que les últimes cartes jugades per Mussolini han estat dolentes i han decidit la sort del feixisme, que es considera molt a prop de caure.

No anem a fer el procés del feixisme, però hem d'observar que fou la conseqüència dels errors dels partits democràtics que ocuparen el poder en la Itàlia de la immediata postguerra, i d'una colossal equivocació dels grans industrials i agraris.

solament ells — saben fer la distinció entre règim i poble. Entre el primer i el segon hi ha un abisme. L'esperit secular d'un poble no pot ésser destruït; tot al més l'han comprimit catorze anys de govern dictatorial, i espera el moment propici de poder-se expandir lliurement. Quan els lligams siguin trencats i el pensament pugui manifestar-se sense obstacles, els pobles italià i anglès tornaran a ésser amics i el poble italià s'agermanarà amb tots els altres que tenen un

El Rei i el Duce

A Itàlia, com en tots els països que havien pres part en la guerra, es passava una greu crisi econòmica i social. Però arreu on el Parlament funcionà amb regularitat i els governs pogueren comptar amb una majoria estable, fou possible d'afrontar i resoldre els greus problemes del moment. No ocorregué així a Itàlia, on els cent-cinquanta diputats socialistes i els cent-vint populistes de Don Sturzo paralitzaven gairebé l'acció dels demòcrates i daven lloc a una sèrie de crisis ministerials que provaven els governs de tota autoritat política i de tota continuïtat d'acció.

D'altra banda, els agraris i els industrials ajudaren per tots els mitjans les camises negres amb la poca humana esperança de poder reduir les masses treballadores al mateix nivell dels serfs.

La inèrcia dels primers — els múltiples governs succeïts des del novembre de 1918 — i l'ajut dels segons — industrials i agraris — feren possible l'adveniment del feixisme a Itàlia, començant un experiment polític sense precedents en cap país europeu.

Els liberals i demòcrates han pagat llur error veient-se perseguits o almenys eliminats de la vida política de la nació, i els industrials i agraris no podent-se alegrar de la política econòmica del feixisme.

Examinant l'obra de govern de Mussolini, apareix ben clar que no ha tingut mai el sentit de la realitat. Ha volgut suprimir la llibertat, i s'ha trobat que era insuperable. Ha volgut bastir sobre el buit, i l'edifici no ha tardat a trontollar, averany de la seva ensorrada final.

L'exemple més típic de la incoherència de la política mussoliniana ens l'ha donat el conflicte italo-etíop, per ell mateix i per les seves repercussions internacionals.

En 1925, és ell, Mussolini, el qui defensa l'admissió d'Etiòpia a la Societat de les Nacions. Al cap de deu anys, és ell mateix el qui es proposa d'ocupar Etiòpia, «amb Ginebra, sense Ginebra o contra Ginebra», sense adonar-se dels perills a què s'exposava. És cert que certs precedents havien demostrat que la S. de les N. funcionava segons en quins casos, però hauria hagut de veure que la seva empresa africana no solament anava contra un Estat membre, en gran part per la seva voluntat, de l'organisme internacional, sinó també contra els interessos d'una nació poderosa com Anglaterra, que no vacillaria a posar en moviment tot el mecanisme ginebrí.

Si el Duce ho hagués previst, segurament no hauria insistit en una campanya africana com la que actualment es desenrotlla, i que assenyala la fi del règim per ell creat. Un hàbil home d'Estat hauria de preveure-ho sempre tot i no deixar-se agafar de sorpresa.

No parlem de la preparació militar de la campanya, ara en mans del mariscal Badoglio, militar eminent, apolític i que sap obeir. Parlem de la situació econòmica, que és la que produirà les conseqüències més greus. I de l'acció diplomàtica, que deixa esbaltat per l'enormitat del seu fracàs: ni un aliat, ni un amic, entre les nacions importants, i tot el món hostil! No es podia pas suposar que desvetllés simpaties el gest d'un home que, violant el Pacte de Ginebra, assumia el paper d'agressor contra un país sense altra pretensió que viure tranquil dintre els seus confins. Jugar-s'ho tot, com ha fet Mussolini, sense la seguretat de tenir l'ajut, d'una manera o altra, d'altres nacions, és la demostració del fracàs diplomàtic més gran que es pugui sofrir.

Ningú no impugna a Itàlia el dret a l'expansió, donada la seva sobrepoblació i la manca de matèries primeres; però la manera com s'ha volgut exercir aquest dret, la condemna l'opinió pública de tot el món.

Certament, per moltíssims anglesos com per moltíssims italians, la tivantor existent — i que sembla agreujar-se cada dia més — és causa de gran amoror. Els anglesos han contribuït poderosament a la unitat italiana, i si les seus miseres naus de Garibaldi amb els seus llegendaris «mils» — entre els quals hi havia cinc catalans — pogueren arribar a Marsella fugint de l'empait dels canons borbònics, fou per la prudent però eficaç protecció dels vaixells britànics. Aquest record encara és viu en tots els italians no engegats per la passió, i els anglesos saben que a la Península han estat sempre considerats com amics.

Per sort, tant a Anglaterra com a Itàlia, els actuals esdeveniments no han destruït els corrents de simpatia. Els anglesos — i no

mateix objectiu de democràcia, justícia i pau.

Les nacions no moren, i no serà pas el feixisme qui matarà Itàlia, on hi ha aquella Roma que fou bressol d'aquell dret que el feixisme ha provat de conculcar.

Hem començat dient que l'opinió pública internacional dóna com a pròxima la fi del règim feixista. Aquesta convicció es basa sobretot en el daltabaix econòmic que obligarà els italians a obrir els ulls sobre la situació a què el feixisme ha dut la nació.

Els diaris italians estan sotmesos al dictat i de la Península arriben poques notícies autèntiques; de totes maneres, però, es pot afirmar que aquell entusiasme dels primers dies de la campanya africana ha estat reemplaçat pel neguit i la depressió.

Si el govern feixista es decidís a algun pas greu en el cas que les sancions s'estenguin al petroli, no se sap què ocorrerà a Itàlia, però el més probable és que la reacció popular es manifesti d'una manera violenta.

La gran massa del poble italià és pacifista, i dient la gran massa ens referim a gairebé tot el Migdia, la Lombardia, el Piemont, el Laci, i especialment els pagesos. Si es sofrix passivament una guerra a Africa, no seria el mateix amb una guerra a les fronteres, no tractant-se d'oposar-se a una invasió. No essent aquest el cas, és la misèria en què viuen les famílies i la cada vegada més evident constatació de l'aïllament del país el que calarà el foc.

No es poden fer sinó suposicions sobre el que podrà passar a Itàlia. Creiem poder afirmar amb seguretat que s'equivoquen els que preduen una bolxevització del país. Si alguna temptativa d'aquesta mena tingués lloc en algunes localitats del Nord, no trobaria eco i fracassaria ràpidament.

Un factor important a tenir en compte és l'exèrcit. Aquest no ha fet mai política però era — i creiem que encara ho és — absolutament addicte al rei. Una revolució amb l'exèrcit en contra, donats els actuals mitjans d'armament, ja no és possible. L'exèrcit italià no és feixista, i per tant obeirà els seus caps, els quals, fora de casos imprevistos però poc versemblants, seguirien els desigs del rei.

Un canvi de règim a Itàlia només és possible dintre l'òrbita monàrquica. Per tant, o el sobirà pren una iniciativa, o el poble pot empènyer-lo a donar al país un govern conforme a la Constitució albertina, que encara és vigent. Només després d'haver-se constituït una nova Assemblea nacional, elegida lliurement pel poble, podria verificar-se el canvi del règim monàrquic pel republicà.

Sobre això és útil de fer algunes consideracions. A Itàlia, encara que el socialisme s'hagués propagat àmpliament i guanyava més terreny cada vegada, els republicans han estat sempre una selecta però exigua minoria. Homes de gran vàlua — com Giovanni Borio, Matteo Renato Imbriani, Ettore Sacchi, Angelo Ghisleri, Eugenio Chiesa i altres —, però amb ningú al darrera. La majoria eren uns idealistes. Avui el feixisme ha canviat la situació, i els regles republicans s'han augmentat amb molts que haurien volgut que Victor Manuel III hagués estalviat a la nació una dictadura de tan llarga durada. Però així i tot no creiem errar-nos afirmant que la majoria d'italians són addictes a la dinastia Savoiana, que ha lligat el seu nom al ressorgiment de la nació.

Cal també tenir en compte les lluites regionalistes, que feren dir a Garibaldi en 1860: «La república ens dividiria i la monarquia ens uneix», i renuncià al seu programa republicà, i lliurà l'ex-regne de les Dues Sicílies, per ell alliberat dels Borbons, a Victor Manuel II. També aquesta consideració pot influir, encara ara, en una evolució política dintre el règim monàrquic.

Cal no oblidar, finalment, que Mussolini, malgrat la seva ambició il·limitada, ha tingut sempre en compte que els Savoia frueixen de molta consideració en tot Itàlia.

Res doncs no pot dir-se de precis sobre els esdeveniments que es consideren imminents i que han de portar a la caiguda del règim feixista. El que és cert és que la situació cada dia és més insostenible i que no tardarà a tocar l'hora de la represa de la llibertat.

TIGGIS.

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Sobre dos films recents

Es incontestable que el film americà s'ofereix habitualment amb una unitat de composició i homogeneïtat estilística que no deixa d'ésser admirable, si advertim que la pel·lícula és el fruit d'un treball col·lectiu. Però és que allò que deixat a mig camí podria ésser un principi d'incoherència, portat a l'extralimitació màxima dona els fruits contraris. Evidentment, no hi ha lloc ací per a la improvisació. Tot és càlcul i exposició prèvia, i de fet la realització no és sinó la resolució d'un problema tècnic. Fer pos-

és el testimoni de la intel·ligència al servei de la sinceritat.

En l'atribució d'obres al seu autor, la veritat, vacil·laríem a posar-hi *Nit de nocces*, el film que porta la signatura de King Vidor i que acaben d'estrenar ara. Dir que vacil·laríem és — atenent la gran admiració que sentim per l'autor d'*El Carrer* i *Champ*, — el millor elogi que sabríem fer del film.

Es un film gens corrent, que revela aquella notació realista, aquella finesa psicològica que caracteritza King Vidor, que a més a

«Angelina o el honor de un brigadier»

sible el que s'ha planejat amb tota la minuciositat que no deixa lloc a l'imprevist. I tot el secret del cinema americà consisteix a donar la il·lusió de la llibertat, allí on tot és geometria, de l'espontaneïtat, allí on tot no és sinó dictat.

De totes maneres, a la llarga, a còpia de freqüentar aquests films, un es guareix de moltes il·lusions prematures. Hom acaba per flairar que hi ha més habilitat que geni, més fabricació (segons fórmules fixes infal·libles) que creació autèntica.

Però el públic que no analitza i que troba el punt de coincidència entre les demandes del seu sentiment personal i les ofertes dels productors *standard*, s'imagina que a Amèrica hi ha una sobreabundància d'artistes excepcionals. Si fa no fa la mateixa il·lusió que ha creat al jazz, car si sentim els seus ferrosos defensors, hauríem de creure que a Amèrica han sorgit una quantitat extraordinària de compositors de mèrit.

Però els talents tanmateix hi són. Pels seus fruits els coneixem. Allí la coherència i l'homogeneïtat no ve del defora, de la fàbrica, per dir-ho així, sinó que neix a l'impuls de la fermentació artística.

Gran entre els més grans, artista en el sentit més estricte del mot, autor en tota l'accepció del terme, hi ha King Vidor. No solament un bon film d'ell ofereix aquella coherència que reclamem de la creació artística, sinó que tota la seva obra (de la qual cal eliminar les produccions d'encàrrec) delata també aquella persistència tonal que

més comporta un final d'una honradesa exemplar, però al qual manca aquella emoció sagrada que anima d'una vida tan extraordinària els seus grans films.

No sabríem fer cap objecció, però en canvi resteu freds i no us animeu sinó a estones, quan el que voldríeu reclamar de King Vidor és la convicció, l'accent profund, que no tolera punts morts.

Confessem que l'humor que practica Jardiel Poncela i que li ha valgut èxits de llibreria per donar enveja al més afortunat, no és la nostra debilitat. Amb tot, convenim que *Angelina o el honor de un brigadier* constitueix una idea felicíssima a la qual potser perjudica l'excés de desenvolupament que l'autor ha volgut donar-li. Tres actes! Ara el cinema ens ofereix una versió de l'obra que varem aplaudir quan s'estrenà al Barcelona, que conserva l'essència de l'original i n'elimina alguns inconvenients. Si no altres, el de la duració, que en el film es troba, naturalment, comprimida.

Amb un equip d'interprets excel·lents, sota la coordinació cinematogràfica de Louis King i control del propi autor, la Fox ha fet un film que té la virtut, sempre agraïda, de divertir molt.

Es la primera vegada que el vers es fa sentir a la pantalla. Cal veure en aquesta feliç circumstància part de l'èxit rotund que aquest film obté al Capitol.

JOSEP PALAU

Films estrenats

FEMINA. — Decididament els clients d'aquest local no estan pas de sort, els pobres. L'única vegada que la Metro — campioníssima de les històries d'amor convencionals — els n'ofereix una de versemblant — *Encadenada* —, el director d'aquesta no ha sabut «vendre» el treball, com diu l'amic Tomàs dels números de circ. No ha sabut donar-li amenitat. Sí. La història d'una noia que es debat entre l'amor i l'agraïment és plena de veritat, d'humanitat i d'emoció. Però gairebé tot el film és una conversa entre dues persones, que perden el temps bevent còctels, primer, dient-se cosetes dolces, després. I això no hi ha ningú que ho aguant, encara que les dues persones es diguin Joan Crawford, l'una, Clark Gable, l'altra, i que la primera reixi una de les millors interpretacions dramàtiques de la seva carrera, i que Clarence Brown hagi fet un film intel·ligent en el qual les fineses psicològiques abundin. Ah! Per quins set sous, ara que es fan pel·lícules com *El delator*, *El nostre pa de cada dia* i altres així de vigoroses, de les quals el *sex-appeal* és absent, certes productores s'entesten encara a editar historietes d'amor que, a l'època de John Gilbert, enternien manta senyoreta cursi i obligaven mant senyoret a deixar-se un bigoti estilitzat com una cella depilada?

CATALUNYA. — *Rataplan* és un esforç discret per a evadir-se del tipisme carrinçol i de l'ofici rudimentari del cinema espanyol. En aquest film no hi ha espanyolades d'aquelles que fan agafar aquelles enrabades tan fortes a tots els senyors Herrera Oria del país. (Quan les veuen en un film americà, naturalment. Perquè quan les veuen en un film dels dits «nacionals», parlen emfàticament de força racial, i posen els ulls en blanc i els cau la bava barba avall...) *Rataplan* no és tampoc l'adaptació d'una novel·la amb capellans que s'enamoren ni d'una peça teatral amb monges i noies de l'hospici que es casen amb marquesos. Més exactament, no és una adaptació de cap novel·la ni de cap obra teatral. És un assumpte concebut per a la pantalla i tractat segons les lleis de la pantalla. Francisco Elías, el seu director, és autor també de l'argument i del diàleg. Argument de tipus internacional que no és res de l'altre món, diàleg en el qual abunda el còmic baix, però que, tant l'un com l'altre, revelen molta imaginació i un cert enginy. La realització té una diversitat de plans i una flexibilitat de cambra inacostumades en els films parlats en castellà. *Rataplan* no ultrapassa els límits de la discreció. Té molts defectes. I la gran equivocació de fer jugar un paper importantíssim a un personatge tartamut, la xerrameca dificultosa i constant del qual alenteix continuament l'acció. Però és un film que en lluitar contra els tòpics i la tècnica insuficient de la producció espanyola mereix un encoratjament.

S. GASCH

Des del setembre, compreu el 15 de cada mes
CINE-STAR
magazine cinematogràfic

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Teléfono 41655

FITO
CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Teléfono 41655

Plans i projectes

La firma americana United Artists ha celebrat fa poc la seva reunió plenària anual, a Hollywood. En aquesta ocasió, quatre de les més destacades figures d'aquella firma, Charlie Chaplin, Walt Disney, Mary Pickford i David O. Selznick, han volgut escriure llurs idees sobre l'esdevenidor immediat del cinema, les seves possibilitats i les innovacions que ens promet per a la pròxima temporada.

Charlie Chaplin, el més gran mim que mai hagi conegut el cinema, el seu geni creador més gran, i un dels primers artistes de la història del teatre;

de bona gana, de la pròxima temporada.

Pel que fa a mi mateix, estic content de creure que la producció que actualment estic acabant serà la millor que he fet. De dos anys ençà que no he tingut pensaments i esforços sinó per a ella. Molt aviat tindrà el gust de sotmetre-la al públic i espero que aquest l'acceptarà amb el mateix esperit que jo l'hi ofereixo, i també espero que el meu nou film serà digne successor dels meus anteriors, els quals el públic ha volgut coronar amb les seves demostracions d'estima. Amb aquesta esperança sincera posaré en camí la meua nova creació.

Una escena del nou film de Chaplin

Walt Disney, el creador de Mickey Mouse i d'aquells dibuixos animats en colors que, segons molts, representen el més alt desenvolupament estètic del cinema;

Mary Pickford, el nom de la qual quedarà associat per sempre a la història del film, la primera de les grans estrelles de la pantalla;

David O. Selznick, fill d'un productor pioner de Hollywood, i per la seva banda un dels productors més agosarats, al qual devem unes quantes realitzacions de gran envergadura.

Charlie Chaplin

Ens acostem, es pot ben creure, a una nova era de prosperitat. O, si tant no, és cert que l'esdevenidor immediat portarà millores en la condició del món. S'ha acabat el pessimisme del que s'ha anomenat la depressió. I hem de procurar que no torni a venir. Es doncs amb el to de l'esperança més gran que dedico aquestes ratlles al públic que, ho espero, voldrà seguir-me.

L'organització a la qual tinc l'honor i el privilegi de pertànyer, la United Artists, convençuda de les promeses optimistes de l'esdevenidor immediat, ha determinat d'anar cada vegada més endavant amb els precursors de l'art i de la indústria del cinema. Els Artistes Associats formaran part,

Abans d'acabar aquest any, projecto de produir un film parlant, en el qual no sortiré, però que realitzaré. Fa alguns anys, vaig realitzar *A Woman of Paris*, un film mut. Tampoc no el vaig interpretar, però vaig escriure'l i posar-lo en escena. En aquella època, s'hi va veure una innovació i un pas endavant. El meu objecte en aquest pròxim film serà expressar altre cop la meua concepció d'alguna cosa nova, d'alguna cosa inèdita.

Encara que no tinc costum de preveure massa lluny, tinc el projecte de rodar després una nova comèdia, en la qual apareixeré en el paper de sempre, paper familiar i — així m'ho han fet creure — apreciat pel públic.

Walt Disney

El color ha pres cada cop més de lloc en la producció dels nostres dibuixos animats; avui, Mickey Mouse i les *Silly Symphonies* tenen tots els colors de l'arc de Sant Martí.

Avui, com que el color ja ha conquistat una gran part de la producció cinematogràfica, el públic espera d'ell alguna cosa més que una simple innovació. El problema no és d'afegir colors senzillament a una història en blanc i negre.

(Segueix a la pàgina 8)

Fantasio

Demà, divendres presentació de

La "chica mala" de "Ojos carinosos" convertida en la simpática estrella d'una pel·lícula-sorpresa

CAPITOL

Un drama de rialles!
Una paròdia de tots els romanticismes!

i també
La Novia Secreta

Per WARREN WILLIAM
i BÁRBARA STANWICK

SESSIÓ CONTINUA DE 4 A 12'30
Hores de projecció d'*Angelina o el honor de un brigadier*, a les 4, 6'25, 8,40 i 11

URQUINAONA

DEMA, DIVENDRES
EXCEPCIONAL ESTRENA

Una anècdota profundament humana. Una gran realització espectacular

Director: HARRY LACHMAN

Cinema Catalunya

El sorollós èxit el més important
de tota la temporada

Un film que us farà sentir l'emoció més sincera de la vostra vida
Argument de Francesc Gargallo
Autor de «Sor Angel cas»

Música del mestre Fornés

Un film espanyol a l'altura de les grans produccions estrangeres

EXCLUSIVA JOSEP BALART

EL TEATRE

HOMES I COSES DEL TEATRE CATALA

"La monja enterrada en vida"

En un assaig d'història de la influència i representació de Shakespeare en les successives etapes de la nostra Renaixença, inserit en una prestigiosíssima revista, hi és entaforat el nom de Jaume Piquet, «un dels homes—subscriu l'autor del treball—que més profundament han servit la causa teatral catalana...» Que, «com tots els grans homes de teatre, donà al públic del seu temps allò que li demanava i podia comprendre». Afegeix encara l'assagista haver estat l'Odeon un teatre de masses, en el sentit moderníssim del mot.

No sabia dir com aquest judici sobre Piquet em satisfia. He cregut sempre Piquet víctima, en bona part, de la llegenda. Penso que el gratat d'anècdotes ordides a l'entorn seu, les xarxades amb les quals se l'emboïca—desnaturalitzades amb el rodament dels anys—han deformat la naturalesa de Piquet, en l'actuació del qual com autor, director i empresari bateja un sentit vivac i innat del negoci. Una percepció i una eficiència que tots els infantilismes i totes les facècies no basten a entelar. Entre el munt de coses que hom deixa sempre per a fer, compta, cabalment, clarificar—ablar, almenys—l'atmosfera corrosiva—millor diria entabanadora—que priva d'albirar amb resplendor i exactitud avinents la figura del darrer animador de l'Odeon. Potser un dia em serà llegit de referir-me a Piquet amb detenció proporcionada a la importància del tema; amb l'objectivitat i la serenitat que són el substrat de la història. Mentre advé l'instat decisiu, no considero inconvenient aclarir la remarcada—continuada en l'assaig de referència—que inclou *La monja enterrada en vida* entre les obres representades a l'Odeon. «Piquet—escriu l'assagista—donà al costat d'espectacles de fets polítics i de melodrames terrífics i agafats pels cabells, *La monja enterrada en vida* o *el secret d'aquell convent*, obra, dic jo per ésser de justícia fer-ho constar, que tot i haver gaudit una popularitat immensa, es representà amb prou feines a l'Odeon. D'autuvi, i per tal de situar el lector, convé explicar la gènesi de la comèdia, basada en un fet divers llampant i diabòlic, l'arrel del qual és difícil de descobrir.

A mitjan gener de 1885 s'estengué la brama que una dona en estat de gravidesa havia tingut l'antull de menjar taronges de l'hort d'un convent que era, si no m'error, el de les Jerònimes del carrer de Sant Antoni. Que per a satisfer el caprici de la prenyada, havia escalat l'espòs, una nit, la paret de l'hort de la clausura. Que havia sobtat a l'assaltador el quadro espadador que és sebolir una monja vivent. Que l'intrús, en restar sol, havia alliberat la monja, restituida, a darrera hora, a la família. El relat, esventat amb rapidesa, repetit amb insistència contundent, convertí la ciutat en un safareig descomunal. L'enterrament frustrat de la monja fou durant una colla de dies l'obsessió del veïnat, incapaç de pensar ni de parlar d'altra cosa. En fer-se el xafardeig més frondós determinà Piquet—viu que era com la tinya—d'heure profit de l'esdeveniment. En la comèdia, escrita, segons l'autor, «en tan poques hores que si ho deia no es creuria», es presenta la monja torturada per un amor contrariat. A punt d'ésser rapçada pel promès, repudiada pel pare d'aquella per dissentiments polítics. Per a acabar-ho d'adobar, s'escau d'ésser el festejador nebot del qui ell voldria tenir per sogre. En un moment que el minyó, tot invocant la consanguinitat, implora cle-

mència a l'oncle—retrograda a ultrança—, exclama aquest, rabenxinat:

*Jo, germà d'un veterano!
Aquesta idea em trastorna!*

El segrestament de la monja vol dir per a la comunitat devolució del dot aportat per la primera. Per a evitar l'evasió i establir-se de tornar els diners, conceben els dirigents del convent, expeditius de mena, de sepulturar en vida la pobra noia.

Jaume Piquet

Ara ve la trajectòria divertidíssima seguida per la comèdia, l'estrena de la qual, assenyalada pel dia 8 de febrer, fou suspesa pel governador a instància de l'autoritat eclesiàstica. Piquet circulà en l'avinentsa una nota buidada en aquests termes: «L'estrena del drama en tres actes i en vers que un aplaudit autor ha escrit expressament per aquest teatre i l'argument del qual és basa en un assumpte misteriós que ha ocupat aquests dies l'atenció de boi tota la premsa local, ha estat, contra la voluntat de l'empresa, diferit fins a nova ordre. La qual cosa s'anuncia al públic pel seu coneixement... i endavant les atxes! El que sia, sonarà.» El desembre, tot i subsistir la interdicció, anuncia Piquet altre cop el drama, que digué «haver-se representat i repetit amb general aplaudiment en els principals teatres de Catalunya», circumstància que no obsta perquè el governador impedis novament que es representés. El 23 de gener de 1886 tornà Piquet a disposar l'estrena per a l'endemà, advertint que es tractava d'una obra «especial». Curant, demés, de repetir que era ja coneguda a la resta de Catalunya. Tampoc la temptativa no reeixí. A tot això es venia la segona edició del drama, esprenut, com de fet, per totes les formacions de vers escampades llavors per aquests mons de Déu; acoblades, moltes, amb vistes a la representació de *La monja enterrada en vida*, que fou durant molt temps un truc infalible.

El dia 6 de març de 1887 aconseguí finalment Piquet de posar l'obra a casa seva, on entrà amb el títol d'«*Aquella monja!*» (No menys de tres admiratius per banda.) El públic, que emplenà l'Odeon com mai, ovacionà Piquet en forma delirant. L'obsequi, per esdreix, amb un bell nombre de presents, exposats el diumenge següent al saló de descans. En celebració de l'èxit repartí Piquet el dia de Sant Josep dos-cents pans de tres lliures a tants altres necessitats. El bo del cas fou que el volum de l'ovació induí l'autoritat a ratificar la prohibició del drama, anunciat pel diumenge vinent. Vegi's, doncs, com una de les produccions de Piquet que major ressonància assoliren—la que ha estat, potser, representada més vegades—aparegué al cartell de l'Odeon excepcionalment i d'amagat.

Piquet dedicà *La monja enterrada en vida* «a tothom», circumstància per la qual—féu constar—pot dir-se que tothom hi té dret... fins a cert punt. Així—afegí—quant es persones vulguin representar-la deuran entre-egar deu pessetes per als pobres, en ciutats i viles, i cinc pessetes en els pobles, per cada representació.» En la segona edició privà de fer l'obra sense el seu permís, «vist, com pot provar-se, que ha estat representada mantes vegades sense donar res als pobres».

Amb ocasió d'escriure aquest article he rellegit *La monja enterrada en vida*, el contorn de la qual era a punt de fer-se'm esborradís. Tot i que fora del clima que els és propi les comèdies es remollexen i s'esventegen, tot i ésser en nombre limitadíssim les que suporten la mena de refracció que és una lectura a soles, el candor i la innocuïtat traspuats per l'obra de Piquet no han pogut menys de fer-me somriure. No es cregui, però, que aquesta posició davant *La monja enterrada en vida*, conceptuada altrament per mi com una obra normal, respongui a prejudicis d'escola, ni a preferències per un gènere determinat. Jo—en bonhora pugui dir-ho—vaig al teatre a deïxondir-me. Si després, i de passada, em volen instruir...

JOSEP ARTIS

La nit de nuvis del faquir
(Il Travaso delle Idee, Roma)

TEATRE AMATEUR

Vetllada d'honor a la Sala Studium

Dissabte passat a la nit tenia efecte a la Sala Studium la vetllada de gala a honor de les companyies guanyadores del IV Concurs de Teatre Català Amateur, celebrat aquest any.

La vetllada fou constituïda per l'actuació de les tres companyies de la Secció A (actrius i actors amateurs) a les quals ha estat ratificat en aquest concurs el títol de «Primera Categoria»: la Secció de Teatre de la Societat Iris, de Mataró, amb el segon acte de *Victor Daura*, de J. Navarro Costabella; l'Agrupació Romea, de Sant Feliu de Guíxols, amb *La Festa del Carrer*, d'Enric Lluelles; el Quadro Escènic Mossèn Cinto, del Foment Autonomista Català, de Barcelona, amb *A posta de sol*, d'Ambrosi Carrion, i la de la Companyia Estudi d'Art Dramàtica, de Molins de Rei, fora de concurs per detentar el títol d'«Excellència», amb *Li deien: germà Congre!*, de Ramon Vinyes.

Les tres primeres companyies esmentades han obtingut aquest any els premis tercer, segon i primer respectivament; en aquesta sessió tenia lloc la disputa de la medalla oferta per la Confederació Internacional de Societats de Teatre Amateur, i en resultà guanyadora, amb aplaudiment unànime, l'Agrupació de Sant Feliu de Guíxols, que tan encertadament dirigeix Benet Escriba.

No és pas la primera vegada que ens hem d'ocupar amb elogi d'aquesta simpàtica agrupació, la qual amb l'atorgament d'aquesta distinció ha vist premiada una tasca constant i entusiasta. Quant a les altres dues concursants, havent de dir que—com assenyalà l'escriptor rossellonès M. Josep Bachés en fer lliurament de la medalla—la determinació es féu molt difícil, és ociosa ja qualsevol lloança.

A mitja sessió, el president de la Federació Catalana de Societats de Teatre Amateur, senyor Lluís Masriera, s'adreçà al públic en un parlament ple d'encoratjaments per als nostres amateurs i d'optimisme per al futur que, amb l'empenta que porten en les seves activitats, resulta justificat i no pas una illusió més o menys fantàstica.

El diumenge al matí i en el mateix local s'efectuà el repartiment de premis d'aquest IV Concurs que ha acabat d'una manera tan brillant i encoratjadora.

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessió contínua de 11 matí a 1 matí
SEIENT: UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu

L'HOMME DEL TRAPEZI
Divertit dibuix Popeye

NOTICIARIS D'ACTUALITAT
MUNDIAL segons vist PARAMOUNT
i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.

EL CONFLICTE ITALO-ETIOP
Servei especial de les nostres agències
Les sancions. Al front

FÉ

El grandios documental de Robert Alexandre

Una comèdia
de
Geza von Bolvary
que cada dia
assoleix un nou èxit

Preus:

Tarda i nit... 2'50

Especial a
les 7'15..... 1'25

Impostos inclosos

TOTA UNA ACTRIU

Paulina Singerman

Ens presentaren Paulina Singerman en el moment que l'actriu arribava a Barcelona. I no hi havíem creat quatre paraules, quan va dir-nos, amb una presumpció tota pueril:

—Us adverteixo que dalt de l'escena sóc més alta...

Després, hem vist que aquesta advertència li és gairebé una obsessió. Amb la seva sensibilitat esmolada, endevina com és difícil, a priori, associar la idea d'una gran actriu amb la d'una persona més aviat me-

l'heroïna, torturada per la més encesa de les gelosies, provoca la prova definitiva de la traïció del seu marit. Una amiga íntima es presta a fer-li de còmplice: a temptar el marit. La protagonista, en el summum de l'excitació, disposa la *mise en scène*, dóna les darreres ordres a l'amiga... Arriba el marit acompanyat d'un vell amic de la casa. L'esposa gelosa s'emporta l'amic, a fi de deixar a soles el marit i la temptadora. I, quan encara adreça un darrer consell a aquesta, es gira al vell amic i, tot indicant-li la porta de sortida, li diu:

—Per allí... Compte, doctor!

No em trenqui res...

Aquesta recomanació, dita en un to indiferent, que contrasta amb el nerviosisme de l'escena, aquesta sortida de situació, és d'un efecte còmic irresistible. Simplement deliciosa. És clar que el crític venerable trobarà que una actriu que en una escena com aquella té humor per a fer, amb el to que ho fa, la recomanació esmentada, és una actriu sense cor. Què diria, doncs, si sabés que la frase és de collita pròpia de la Singerman, dona agudíssima?

—Un dia se'm va acudir...

El públic va celebrar-ho molt, i d'aleshores ençà ho vinc repetint—ens ha dit l'actriu.

Perquè ella és diverteix representant comèdies divertides. La representació esdevé un joc. I això, admirada senyora Singerman, no ho comprendran mai els Bernats i Durans que trobareu anant pel món.

Però les persones intel·ligents ho comprendran. I també ho comprendrà el públic, encara que després no prodigui a l'actriu aquells adjectius de «sublim» i «genial» que, en canvi, aplica a les actrius cridaneres que amenacen obrir-se les entranyes en plena escena. Tots plegats som desagrats amb els artistes que ens diverteixen. Acostumats a ensopir-nos al teatre, el dia en què, com ara ens passa amb aquesta extraordinària actriu argentina, anem a veure comèdia i ens divertim, quedem un xic desconcertats.

—Sembla un film—comentaven els espectadors el dia de la presentació de la Singerman.

Volien dir que havien passat una nit agradable com, ai!, gairebé ja només ens és possible de passar-ne al cinema. I l'endemà, diversos crítics coincidirien d'una manera sorprenent a trobar influències cinematogràfiques en el treball de Paulina Singerman.

Ca! El treball de la Singerman és teatre bo, simplement. Aquest teatre bo que sembla haver-se refugiat en les pel·lícules. Hem d'haver perdut l'essència del teatre perquè al davant d'una artista com ella se'ns acudi pensar en el cinema.

Si aquesta exquisidesa, aquest dinamisme, aquesta gràcia imponderables de Paulina Singerman fossin cinema i, a l'extrem oposat, el teatre fos una cosa greu, artificial, encarcerada amb l'encarcament dels difunts, si el teatre fos això, nosaltres renegariem del teatre, i llestos.

ANDREU A. ARTIS

COLISEUM
DILLUNS ESTRENA

Un film nou
en un ambient nou

Una pel·lícula
que es discutirà
que apassionarà

Director:
GREGORY LA CAVA

ES UN FILM
PARAMOUNT

ELS GRANS NEGOCIS

—Rascant les voravies de Nova York, podem recuperar tones de xiclets.
(Gringoire, París)

DEMA ESTRENA
d'un doble programa
d'alegria

EL BILLETE
PREMIADO

amb

LEO CARRILLO
LOUISE FAZENDA
i el màxim
aconteixement de riallades

Tothom a riure!!!

FEMINA

LE LLETRE

DELS PREMIS DE LA GENERALITAT

El meu Don Lluís i el Sr. Duran

Per tots els que som catalanistes de fa molt temps, el nom de Lluís Duran i Ventosa sempre l'hem tingut en particular estima. Per la majoria d'afiliats a la Lliga, aquest nom ha estat reverenciats amb entusiasme, i pels contraris — a l'altra banda del catalanisme — em sembla que sempre se l'ha tractat amb respecte. Podríem assegurar, doncs, que la personalitat política del senyor Duran ha estat, fins ara, ben rebuda pel país.

Acabat el preàmbul, voldria exposar-vos la idea que m'he format del senyor Lluís Duran, amb tot i no haver tingut l'honor d'èsser-li presentat. Però, si bé no conec personalment el senyor Duran, amb el meu Don Lluís ja fa temps que ens entenem. És des de fa poc temps que no ens acabem d'entendre. Però no ens precipitem i anem a pams.

El meu Don Lluís m'és conegut des de la meua adolescència. Quan se l'anomenava l'«eminència gris», jo me l'imaginava com un d'aquells personatges invisibles de les primitives pel·lícules de sèrie que donaven les ordres als «dolents» des de darrera una cortina, o bé sortien amb una careta terrorífica i un ganxo a la mà.

En canvi, quan sentia ponderar el seu tradicional barcelonisme, aleshores veia el meu Don Lluís prenent xocolata o passejant amb dos o tres capellans pels carrers de la ciutat vella, o tancat al seu despatx isabell, donant atinats consells a les més distingides personalitats de la nostra indústria.

Quan En Lerroux en feia una de les seves, hom m'assegurava que Don Lluís ja trobaria la manera de cargolar-lo.

Quan a *La Veu* sortia una nota d'aquelles que fan gemenar al contrari, es deia que ell l'havia redactada.

Quan el consell d'Acció Política en feia una de sonada, es parlava del maquiavelisme de Don Lluís.

Amb tots aquests antecedents s'anava elaborant el pedestal del personatge. I vingué la República, i tots els que no havíem pogut viure la bona època de l'Idol, ens encaminàrem al Parlament amb intenció de venerar-lo. (Pobrets neòfits de l'Esquerra!... quan s'encarin amb Don Lluís... no en quedaran ni les cues.) Però es veu que no vaig estar de sort, perquè en cap de les seves intervencions parlamentàries no m'acabà de satisfer. «Si, és clar — em deia — no té pasta de parlamentari i menys d'oposició, però si tingués un lloc de govern, aleshores veuríem que no és un mite.» I la Província, satisfet el meu desig, me'l fa conseller de Cultura. Ara sí que no ens fallarà. Però va passant el temps i com més va més desil·lusionat em sento.

La primera desil·lusió l'hem tinguda amb la subvenció al teatre català. Després d'una nota estiuènia, en la qual assegurava que aquesta temporada no hi hauria subvencions a priori, hem vist com, més tard, ha rectificat.

Durant l'estiu passat, el senyor Duran — amb molt bon criteri — demanà consell a diverses personalitats per veure d'endegar el nostre teatre. Però sembla que Don Lluís ha preferit els seus dots de polític a les iniciatives d'aquests «quatre intel·lectuals». I ja hem vist com ha anat subvencionant companyies sense cap garantia ni reservar-se cap control. L'ajut de la Generalitat pot haver servit per pagar factures, però no ha tingut cap influència en la dignificació del nostre teatre. I hem hagut de veure com la primera companyia subvencionada a priori ha inaugurat la temporada amb la reposició d'una obra mediocre — en la qual els primers actors ni es dignaren sortir-hi — i després veírem la traducció de *Libertat provisional*, una banalitat francesa de boulevard. Però a qui dimoni se li va acudir de reposar el *Saint tryst* havent-hi tantes obres escrites, dignes d'estrenar? Si es tractava de demostrar que no totes les obres de Guimerà són de bona qualitat (en tots els tons escritors sempre en trobaríem), em sembla que un teatre subvencionat per la Generalitat no és pas el més indicat per aquesta mena de constatacions. Si fos subvencionat pel senyor Royo Villanova, encara... No és d'estranyar, doncs, que l'actual temporada hagi avortat de bon començament.

Desenganyat's, Don Lluís! Tot això amb un bon control — no de polític, sinó de gent entesa en el teatre —, s'hauria pogut evitar. I passarem ara a la més forta desil·lusió que m'ha causat el meu estimat Don Lluís: el premi de periodisme. S'institueix un premi a un treball periodístic en català i un altre d'igual en castellà. En les bases d'aquests nous premis no s'especifica la classe dels articles, de manera que tant pot ésser un reportatge com un treball crític, un article sobre finances com la ressenya d'un combat de boxa. Es com si establíssim un premi únic de bellesa al gènere humà, on podríem pendre part els vells, les joves, les noies, els infants, els aris, els xinesos, els negres, etcètera. I és molt possible que al jurat li sortís fum del cap.

No hi hauria manera d'estructurar millor aquests premis? Per exemple: un any es podria dedicar sols a reportatges, un altre a la crítica, etc., i així classificar els articles

en quatre o cinc grups que s'anirien succeint correlativament. I, aleshores es podria formar un jurat especialitzat en cada matèria i tot seria més ben enraonat. Però tot això, si es vol, són petites qüestions de reglamentació factibles de millorament. El que és greu i no té cura és la institució d'un premi per als articles en castellà.

Ah, senyor Duran i Ventosa, aquesta sí que no me l'esperava del meu catalaníssim Don Lluís!...

Lluís Duran i Ventosa

Fins ara tenia entès que els premis de la Generalitat havien de servir per estimular la nostra producció artística. Jo em pensava que així com el govern de Madrid, i altres institucions privades, establien els seus premis, també la Generalitat ho feia per a les nostres coses.

Aquí no es tracta de malvolença a la premsa castellana ni d'escatimar-li un premi, sinó de dilucidar-ne el sentit. Si fos un premi al teatre, a la literatura o al periodisme, hi podrien concórrer tants idiomes com vulgueu — com en el Nobel —, però si la intenció és de revifar la nostra producció — tal com es podria esperar d'un polític catalanista —, aleshores, Don Lluís, s'ha equivocat.

Perquè, fixeuvos que una vegada sentat aquest precedent de desdoblant el premi en dos — un de català i l'altre de castellà — als autors de llibres i comèdies castellanes produïdes a Catalunya no se'ls podria negar — en recta justícia — que també es desdoblés els altres premis literaris de la Generalitat.

I, a més, tal com està establert aquest premi de periodisme, es pot donar el cas que se l'emporti un periodista espanyol d'aquells que tanta rancúnia senten per a les nostres coses. I, aleshores... creieu-me que ho celebraria! Així veuria que la Generalitat es mostra generosa amb els seus enemics. Si és aquest el seu maquiavelisme, Don Lluís, permeti'm que el feliciti. I, si no, permeti'm que exposi una iniciativa que potser podria endegar aquest premi, tan mal enfocat de bon principi.

Si, malgrat tot, el conseller de Cultura persisteix a atorgar aquest premi, em sembla que no seria demanar massa d'incloure la condició que tots els articles publicats en llengua castellana hauran de concretar-se a tractar de temes i qüestions que sols afectin a Catalunya.

D'aquesta mena d'articles en surten molt sovint en la premsa castellana d'aquí; articles informatius i crítiques de l'activitat contemporània, de la nostra història, etc.; articles — per posar uns exemples — com els que acostumen a publicar a *La Vanguardia* Alexandre Plana, Folch i Torres, Duran i Sanpere, Josep M. Junoy i alguns de Francesc Pujols a *Las Noticias*, en els quals el lector s'informa de les coses catalanes.

Amb la condició esmentada potser es verificaria una certa catalanització de la premsa castellana de casa i el premi quedaria més justificat. Si no podem evitar el disbarat, almenys procurem dissimular-lo.

Quan li vagui, senyor Duran, li prego que torni a meditar sobre aquest premi. Jo ja em faig càrrec que en la Conselleria de Cultura es van amuntant els expedients sobre la taula. Si no fos per això, encara parlaria d'altres qüestions: de la necessitat d'un reglament definitiu en els premis establerts. Tindrà en compte, senyor Duran, les solucions proposades per Manuel Brunet a *La Veu* i Carles Capdevila a *La Publicitat*, per nomenar els jurats? La de Carles Capdevila la trobo excellent.

I em permeto remarcar, per acabar, que tot ho he dit amb la més bona intenció, perquè em sap greu que el meu Don Lluís es vagi desfilant.

Senyor Duran i Ventosa: no em causi aquest desengany... per Déu, senyor Duran!, no em desinfi el meu Don Lluís.

MÀRIUS GÍFREDA

L'actualitat literària

Una conferència admirable

Encara que la conferència inaugural del curs 1935-1936 de la benemèrita Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, que el seu president, el senyor Amadeu Hurtado, dedicà a estudiar *El Pensament Jurídic Català*, vol ésser sobretot un discurs científic i un acte de política en el sentit més noble de la paraula, i, com a tals, fuig de l'abast d'aquesta pàgina, voldria assenyalar la forma impecable del parlament, la profunditat dels conceptes, en els quals hi havia enclosos els problemes més vius de l'hora, a casa nostra com arreu del món, i la passió admirable que l'il·lustre jurista posà en la lectura del discurs. El concepte dinàmic i evolutiu del dret, enfront del concepte arcaic dels que el posen al servei exclusiu de la tradició, per fer-ne una cosa encarcerada i sense contacte amb la realitat, o dels que volen posar-lo a les ordres de llur concepte racial o social del món, prengué, en els mots justíssims del senyor Hurtado, tot el seu valor. Tota la plana major del pensament jurídic català escoltà amb atenció i entusiasme la lliçó magnífica del president de l'Acadèmia, i algun dels il·lustres assistents encaixà sense parpellejar una severa amonestació, implícita en els paràgrafs vertebrats d'un autèntic patriotisme d'aquell discurs inaugural, que caldrà llegir quan sigui publicat íntegrament.

«Elisenda»

Cal lloar sense reserves el fet que la publicació *Quaderns Literaris* alterni la reedició de traduccions de mèrit i d'obres catalanes exhaurides o oblidades, amb incorporacions noves al català i amb inèdits dels nostres autors joves. Darrerament ha publicat *Elisenda*, de Maria Teresa Vernet, i *La meua vida en el llac*, de M. Planas Bach, un autor prometedor.

La darrera obra de l'autora de *Les Algues Roges* és, més aviat que una novel·la, un recull d'apunts sobre un caràcter femení, apunts que tenen una escassa unitat psicològica, però amb els quals Maria Teresa Vernet ha fet veritables prodigis d'estil i ha escrit pàgines d'una prosa admirable. Jo gosaria observar, tanmateix, com un perill que la novel·lista que ha escrit *Final i preludi* sabrà esquivar, una mena d'artificiositat en els seus personatges, un decorativisme excessiu en llurs gestos i en llurs sentiments, que és en perjudici de llur valor d'humanitat, i que si bé permet a l'artista d'escriure paràgrafs d'una sensibilitat i una poesia ben agradables, no dona lloc que la novel·lista interressi amb la força vivent de la seva invenció. En *Elisenda*, més que la protagonista, massa cerebral i freda, o que Ignasi, d'un engegament inoperant, atrau la figura de Biela, que frívola i sensual com ens és presentada, permet d'endevinar en ella molta més qualitat i intensitat que en els personatges principals de la narració.

Revistes

Permeteu-me que assenyali el número doble, extraordinari, de *Criterion*, dedicat a la personalitat inoblidable del Pare Miquel d'Esplugues; el *D'Acti* i d'Al·la de tardor, amb bons articles i una magnífica sèrie de reproduccions de pintures de Feliu Elias, el nostre gran artista, sota una portada plena de vida d'Enric C. Ricart; un article de José Bergamín sobre la posició dels escriptors davant del capitalisme, que publica el darrer número de *Leviatán*, i per últim la sèrie important d'assaigs que sota el títol *The Fool hath said...*, una citació bíblica, comença Beverley Nichols, excellent novel·lista anglès, sobre un tema que ací semblaria fora de lloc en un magazine popular com és el *Nash's* on es publica, que és el de la recerca de la fe i de Déu.

R. T. M.

SASTRERIA

F. COMAS

FONTANELLA, 9 PRAL

DISTINCIO - BON

GUST - QUALITAT

ESPECIALITAT EN

VESTITS DE

SOCIETAT

ELS LLIBRES

Alfons Maseras, *L'Estudiant de Cervera* (Prca). — Joan Santamaria, *Visions de Catalunya* (Mallorca) (Catalònia)

Tota l'obra literària que fins ara ha produït Alfons Maseras, treballador infadigable de les lletres catalanes, es caracteritza per la seva dignitat, per l'absoluta correcció, que cap impuresa de lèxic ni cap defalliment de l'estil no enterboleixen. Si alguna vegada li falla la fantasia o no li és propícia la dosificació de veritat i poesia que, al capdavant,

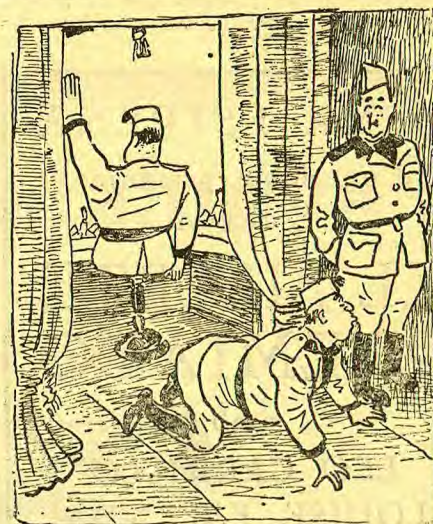
delicada litografia que ens ofereix Alfons Maseras. No em sap greu d'insistir, en canvi, en les gràcies de l'estil, que utilitza quan cal tota la imatgeria i els sospirs del romanticisme, i dibuixa amb tota la precisió possible els protagonistes de la faula.

Joan Santamaria ha estat un dels novel·listes catalans que amb més rapidesa s'imposaren al gran públic. (I prego als meus lectors de no oblidar que, a Catalunya, la relativitat de les dimensions en què es desenvolupa el món literari fa molt modesta la grandesa del públic.) Dues qualitats principals, exacerbades fins a caure de vegades en l'excés i esdevenir defectes, explicaven l'èxit de *La Filla del Tartari*, de *Quatre Titelles* i un *Ninot*, de la sèrie del Doctor Verdós, pendent encara de conclusió. Aquestes qualitats oren, al meu judici, la meravella fantasia del novel·lista, que feia anar el lector de sorpresa en sorpresa i donava a la narració un curs agitat i engrescador, i per altra banda el seu estil violat, descriptiu, enormement plàstic, que acumulava adjectius i mots saborosos i seguia la narració amb una fuga verbal que de vegades esdevenia barroquisme i fregava les fites temibles del mal gust.

El llarg silenci de Santamaria, només interromput per la publicació d'obres de tècnica judicial, contribució important i meritoria a la catalanització de la justícia, s'ha acabat, al capdavant, amb la publicació del volum IV de la sèrie de *Visions de Catalunya*. Aquest volum, dedicat a la descripció lírica i minuciosa de l'illa de Mallorca, haurà permès a tots els admiradors de Joan Santamaria de retrobar la seva empena prodigiosa, el seu estil acolorit que mai no s'atura davant l'exageració i que s'engresca d'una manera ingènua i admirable davant els espectacles de la naturalesa com s'engrescava en contar-nos les gestes dels protagonistes de les seves novel·les. Per tal de lligar amb un fil d'unitat les seves descripcions, l'autor ens fa seguir-lo en una excursió pintoresca a través de l'illa, i així que desembarca a Palma ja es fa present del seu entusiasme, que ens tradueix en paràgrafs abrandats d'admiració, imatjats i vivents com si fossin d'una novel·la. Santamaria s'estasia amb els paisatges i amb els homes, ens conta llurs gràcies amb convenciment i força, i relliga les seves descripcions amb les menudes anècdotes de la seva excursió, en les quals aboca la seva traça de novel·lista, que s'entesta a cercar en cada un dels éssers que troba tota una situació dramàtica o un magnífic procés psicològic.

Davant l'espectacle sensual i variat de Mallorca, l'empena descriptiva de Santamaria s'adolla generosa. La pintura de Palma, amb aquella imatjada evocació de l'entrada del Rei En Jaume, i el capítol que descriu Miramar, en el qual hi ha un elogi encès de la gent mallorquina, marquen els punts més alts, en lirisme i vivacitat, d'aquest volum de *Visions de Catalunya*, magnífica *reentrée* de Santamaria en les lletres catalanes.

RAFAEL TASIS i MARCA

—Me'n vaig a fer una copeta. Aquesta desfilada encara durarà un parell d'hores!
(Ballyhoo, Nova York)

CAMISER
ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 41
Telèfon 41655

El pròxim divendres es posarà a la venda el magnífic àlbum:

"L'ILLUSTRATION - NOEL"

Librairie "LOUIS BERGE"

Rambla del Centre, 19

i al

KIOSQUE FRANÇAIS

Rambla Estudis, 7

Ja pensem en la renovació de les vostres subscripcions per l'any 1936?
Utilitzant els nostres serveis obtindreu economia i la seguretat d'un servei perfecte.

Canòdrom Guinardó

Tots els dimarts i dijous a
les 10 de la nit, i dissabtes
i diumenges tarda i nit,

grans curses de llebrers

Novetat sensacional!

Un nou llibre per als infants

MICKEY EN LAS CARRERAS

Llibre joguina per Walt Disney

Un conte els personatges del qual surten del llibre i caminen sols

PREU: 8'00 PESSETES

VEGEU-LO I ADQUIRIU-LO A

LLIBRERIA CATALONIA

3, RONDA DE SANT PERE, 3

LES ARTS I ELS ARTISTES

Domènec Carles, marinista

Carles?... Ah, sí! En Carles de les flors! Aquesta és una fórmula que molt de públic barceloní s'ha fet seva per a resoldre fàcilment una qüestió de personalitat artística. Com qui diu una cosa tan còmoda com En Mir dels paisatges o En Cabanyes de les marines, Domènec Carles, per un grapat d'observadors, és el pintor de flors per excel·lència.

Nosaltres, que admirem i estimem la seva pintura en el que creiem el seu gran valor,

barroc de la poesia portuària significada per les proes que han esqueixat l'aigua en tots els mars i les veles llatines de les barques d'esport que donen la nota anecdòtica enmig la sèrieta general.

Carles no abusa dels materials de primera mà que ofereixen llur temptadora facilitat a l'exercici de la pintura. És a dir, no cau en el terrany llefiscós de comentar els negres i vermells damunt l'ocre dels docks que tantes retines han sistematitzat. Amb

D. Carles — Marina

i que si una preocupació tenim respecte a ella, és potser no arribar a saber-la admirar prou, aquesta denominació tan parcial i minimalista ens causa un efecte pejoratiu que considerem injust i atacable per tots quatre costats. Perquè si bé és cert que Carles s'ha cansat de prodigar flors, també ho és que pintant paisatge ha superat l'emoció d'aquelles i que mai no ha manifestat una minva de qualitats quan s'hi ha dedicat.

I no és solament en aquest altre aspecte que recolza la varietat del pintor. Avui, precisament, voldríem retreure la magnífica realitat del Carles marinista.

El pintor veu el port i tots els seus adonaments com una extensa composició de blaus i blancs i una gran quantitat de tints en tot supeditats a l'imperi d'aquelles. Així tot se li transforma en bicromia liberal, col·laboracionista, aplicada damunt un sentit

el seu ull certer que sap descobrir l'essència pura de les coses, està a l'altre cantó de la marina eterna, elaborant un espectacle que en la seva aparent intranscendència passa enterament desapercebut pels que al port i al mar hi van a excel·lir amb normes estereotipades.

Aquest fet, incontestable, és prou important per a enderrocar el petit concepte crític del pintor de les flors. Elles són en la seva obra les salutacions amables al gènere i les jaculatories de l'artista agrair als Déus.

Però el pintor Carles, de tipus de *bussinesman* modern, que passeja la seva humanitat i vivacitat entre nosaltres, resideix amb tota la seva acusadíssima personalitat en aquest altre sector pictòric, al qual amb tota la dignitat del món han d'afegir-se les teles de paisatge.

E. F. G.

Sant Jordi i Bel·lerofons

El senyor Serra i Ràfols fa remarcar molt atinadament al número darrer de MIRADOR, en un solt molt erudit, que el cavaller representat en el mosaic d'Olythus, del qual jo parlava en el número 335 de MIRADOR, no representa pas un cavaller seguit de llebrers, sinó Bel·lerofons, ço que és molt cert, i em dol de no haver-ho vist així de primer anuvi, encara que pel que fa a aquella meua informació aquest detall no té gran importància. També el senyor Serra troba que la semblança que remarco entre la representació del Bel·lerofons i la de Sant Jordi és la cosa més natural del món, ja que ambdós personatges mítics representen un cavaller occint un monstre. Però aquesta darrera observació em sembla, si no excessiva, ociosa, ja que jo no faig pas menció d'aquesta semblança genèrica, sinó de l'específica entre el Bel·lerofons d'Olythus i el que projectà espontàniament, vint i tants segles després, l'italià Pistrucci, talment com si fos un plagiat. I com que el plagiat no és possible, per això dono importància a la susdita semblança. D'altra banda, la iconografia del Sant Jordi no cal variar-la directament amb el Bel·lerofons, sinó amb el cavaller que oceu un drac monocéfal (i no pas un ca tricéfal) sovint representat en l'escultura còptica dels segles IV i V, cavaller no santificat, imatge profana, la qual potser originaria el mite de Sant Jordi, car ja és sabut que aquest cèlebre cavaller mai no existí, i se'l fa viure cap aquesta data del s. IV.

JOAN SACS

Galleries d'Art

S Y R A
Olga Sacharoff
(Guaiques)

J. Jaén (Escultures)

C. Blay (Orfebrer a)

FINS AL DIA 13

Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS

MOBLES
OBJETES D'ART I DE FANTASIA

SAIZ DE LA MAZA
(pintura)

JOSEP CIVIL Aquarelles)

fins al dia 13

Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS

EXPOSICIO I VENDA

D'ANTIGUITATS

EXPOSICIO I VENDA

DE LA COL·LECCIÓ DE

JUST BOU

fins al dia 13

SALA GASPAR

Consell de Cent, 323

(entre Rambla de Catalunya i Balmes)

MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTILURES

CARME OSSÉS

(pintura)

PROXIMA EXPOSICIO

MIQUEL RENOM

(pintura)

inauguració dia 7

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

DOMENEC CARLES

(pintura)

fins al dia 14

Passeig de Gràcia, 34

Telèf. de MIRADOR: 22592

Les exposicions

Carme Ossés

A la Sala Gaspar, Carme Ossés ha exposat un bon nombre de quadros que deixen entendre bons i mals resultats portats a cap amb una considerable manca d'unitat que acreix més la part defectuosa general.

A la pintora no se li poden regatejar les aptituds. Pinta amb evident fluïdesa i suma facilitat, i amb una traça remarcable.

Molt sovint aquest aplec de gràcies fa

decididament en el clos de l'emoció abstracta del decorativisme. Adhuc quan el tema abordat es refereix a un paisatge real, té el gran bon sentit d'immunitzar-lo de pretensions paisatgístiques i fer-lo recaure al terreny de l'amabilitat convencional i de les meravelloses estamperies.

Ultra aquest prisma de models, Sacharoff mobilitza fantàstics personatges i fantàstics rams de flors i escenes d'il·lustració que adquireixen l'encís de les coses tocades per

Olivé — Les palmeres

que reixi en una tela determinada. Ja hem dit, però, que la manca d'unitat impera i aconsegueix l'estrall de sempre, el desguittament. Es llàstima que no es ceneixi a una labor més ordenada i acusi la seva estricta personalitat.

Col·lectiva d'escultura

La saleta de la Sala Renard tanca per una quinzena una petita col·lectiva d'escultura de la qual són a remarcar el *Sant Francesc* de Camps Arnau, l'obra d'A. Ramon-González, un relleu de Granyer, un retrat de nen de Pere Jou i la participació de Rafael Solanich.

Matilla

L'exposició que a les Laietanes ha inaugurat el pintor Matilla és una bona mostra del notable confitament que ve adquirint l'obra del susdit artista. Dedicat al retrat i al paisatge i oblidant un xic els seus èxits marinístics, Matilla revalida el seu interès i torna a fer-se amb els motius d'elogi que gairebé sempre l'han acompanyat.

Jacint Olivé

A les mateixes galeries del carrer de les Corts, Jacint Olivé inaugurava dissabte passat un aplec de teles, representants del darrer moment particularment brillant i decisiu per a la seva carrera.

Després d'aquesta exposició, Olivé queda ben definit i situat. Pintor sincer i entusiasta de la gran pasta i el gran color, va a parar als més destacats indrets de la tendència.

Té el mèrit de la cosa directa que arriba al valor pels camins lògics i naturals aprofitant el seu cop d'ull general i la disposició per a saber-ho transplatar amb un esperit alegre i encisat que no recerca altres avantatges que els que es desprenen de la naturalesa.

Ha refermat aquest seu programa que toca tant de peus a terra i en el moment que la més destacada maduresa li ha permès produir amb més desimboltura, Olivé ha atès el millor punt proposat, expressat per les seves obres actuals que sobreixen sucositat i honradesa.

Olga Sacharoff

Olga Sacharoff exposa a les Galeries Syra la totalitat del seu enginy i sensibilitat amb una matèria pictòrica que s'adiu perfectament, molt més que l'oli, a l'explicació del seu cas artístic.

L'aquarella i la guaix, amb tota la seva flexibilitat i concert de transparències, faciliten extraordinàriament aquesta seva personalitat guarnida per les més autèntiques virtuts de la gràcia i del bon gust a ultrança.

Olga Sacharoff, que no fa tributar mai el sistema pel sistema, sinó que parla sempre igual per aquell íntim convenciment de la raó adquirida i treballa amb constància estètica admirable com a producte de la mateixa causa, ha impulsat considerablement les ales de la fantasia i s'ha presentat al públic barceloní amb un discurs integral de l'assignatura, discurs brillant que exposa, defineix i aclareix totalment la matèria.

Sacharoff s'allunya definitivament de certs flirteigs que s'havien pogut observar respecte a la pintura anomenada pura per internar-se

Olga Sacharoff — Jove amb un ram

admirable sollicitud les ordres de la sensibilitat i de l'acuitat artística.

Domènec Carles

Domènec Carles, a la Pinacoteca, ha començat l'exhibició d'unes teles que cada una dintre la seva filiació representen el moment feliç per excel·lència.

El pintor de les flors i dels gerros ho és també dels paisatges i dels mars.

Vibrant d'inspiració i maduresa, commoionat per una bona quantitat d'espectacles naturals superbs i amb una intensa empena d'activitat, Carles ha baixat d'Olot i del port de Barcelona i del taller barceloní amb les més belles mostres de la seva pintura.

Com mai, ha jugat amb els efectes, i, com mai, els resultats. Esporosos els prats i els sols d'Olot, cohibits i tensissims els dies rufols i els cels a punt d'explotar, tendres i plens de sentiment els camins d'aquell país privilegiat, tots literàriament clàssics, les flors extraordinàries amb el deix de flors de cases de senyors de debò, les aigües justíssimes de color i qualitats... Tot això, que és el Carles imponent i segur del que fa, dit d'una manera magnífica, incisiva i igualment, com mai, de mestre consumat.

ENRIC F. GUAL

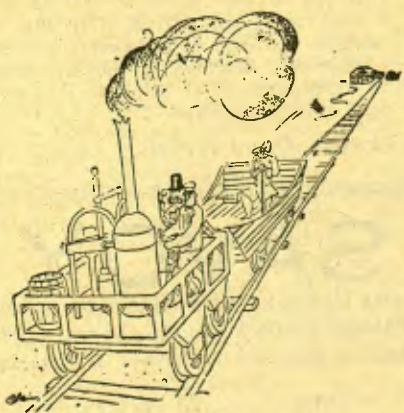
GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària
per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

El retrat de Taddeo Taddei, pintat en 1506 per Rafael, del qual el Detroit Institute of Arts ha pagat 200.000 dòlars. Segons un rumor, aquesta obra, de la qual no s'ha sabut res durant segles, ha estat comprada a l'Europa Central, i la venda ha tingut per objecte finançar el retorn de l'arxiduc Otto al tron d'Àustria; però oficialment s'ha desmentit aquest rumor.

EL PRIMER BARRET PERDUT

—No us atureu. Això constituiria un precedent.

(Life, Nova York)

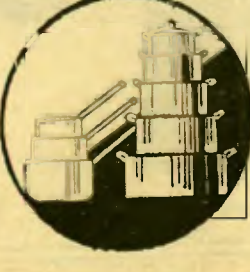
—Em pregunteu si és impressionable la meua dona? Fixeu-vos que encara no he gosat dir-li que hi ha crisi...

(Il Sette Bello, Roma)

LLORENS

RAMBLA DE LES FLORS - 30

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa □ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

L A M U S I C A

"La forza del Destino", al Liceu Records d'Enric Granados

En aquest moment en què sembla iniciar-se una revisió dels valors de l'operística italiana del segle XIX, i principalment de la producció de Verdi, la reestrena de *La Forza del Destino*, una de les òperes menys conegudes d'aquest compositor, resultava un esdeveniment interessant.

La Forza del Destino havia estat representada només unes quantes vegades a Barcelona, ara fa cosa de mig segle, i no devia haver obtingut un èxit massa fàcil.

L'orquestració, són evidentment millors que en les òperes més antigues; el caient vulgar dels temes de *La Traviata* és substituït per una línia més noble i més patètica; moltes frases són utilitzades amb tanta traça com a veritables leitmotifs, i en els passatges d'emoció, principalment l'orquestra assolix efectes gairebé grandiosos, enmig de llur puerilitat.

La part més fluïda de l'obra són sobretot els moments que haurien de resultar pin-

Enric Granados va morir el dia 24 de març de 1916; el 25 de novembre de l'any anterior, va embarcar al port de Barcelona cap a Nova York, contractat per la direcció del Metropolitan Opera House per a estrenar-hi la seva darrera òpera, *Goyescas*.

A bord del *Montevideo*, Granados es va trobar amb el concertista de guitarra Miquel Llobet. A Cádiz se'ls va agregar el mestre Josep Lassalle. Passada la guerra, aquest darrer em va contar:

—Mentre vàrem anar per mar, Granados em va fer conèixer *Goyescas*. El pobre jurava que a Cádiz havia hagut de fer esforços increïbles per a no deixar el *Montevideo*, córrer a l'estació, agafar el tren i torrevideo seguí la ruta. Granados no es va poder desfer mai de la por al naufragi.

El mestre Lassalle em cridava l'atenció sobre aquesta por de Granados —potser era un presentiment— i la seva conducta tal com la va relatar la senyora Maria Muñoz, passatgera del *Sussex* en ésser torpedinat pels alemanys. Granados i la seva dona es varen llançar a l'aigua; el compositor fou recollit, però es tornà a tirar al mar en sentir els crits de la seva dona que es debatia amb les ones. Granados, de constitució feble i sense saber nadar, va morir doncs d'una manera heroica en un gest d'altruisme innegable.

Vaig poder conèixer molts anys amb aquest gran artista, noi gran d'alegria franca. A casa seva ens reuníem Maria Andreu, que ja aleshores, a començos d'aquest segle, ja tenia l'obsessió dels esmalts; Josep Maria Roviralta, que encara no era el gran industrial que és ara; el pintor Carles Pellicer, amb el qual Granados reia com un infant; Emili Uffo, un anglès correcte que parlava amb devoció d'Omar Kayyam i admirava Ramon Vives Pastor, que havia traduït el poeta persa al català. També hi venien Manuel de Montoliu, el pianista Ricard Vinyes, els pintors Zubiaurre, Apelles Mes-

la senyora Badia no oferia cap incògnita al públic que ha pogut admirar-la sovint a la sala de concerts. La seva bellíssima veu i la seva profunda musicalitat brillaven igualment a l'escena, malgrat haver de lluitar amb una orquestra d'una densitat excepcional d'instrumentació i d'una sonoritat sovint desproporcionada amb la capacitat física dels solistes. El baríton senyor Granforte (*Pencho*) i el tenor senyor Civil (*Javier*) realitzaren els altres rols protagonistes d'una manera excel·lent, tant en l'as-

Concepción Badia d'Agustí

pecte muscular com en la interpretació intel·ligentment compresa i jugada dels caràcters respectius. Molt favorablement es fan remarcar també la senyoreta Viladoms i el senyor Gass, secundats en els papers restants per un conjunt d'artistes perfectament segurs i compenetrats amb llur tasca.

La partitura no té, evidentment, cap secret per al mestre Joan Lamote de Grignon. Sota la seva mà experta i previsorà l'orquestra i l'escena s'acoblen perfectament. L'exuberància simfònica de l'orquestra, especialment, és posada de relleu amb molta energia. Més que un paper d'acompanyant, l'orquestra té sovint un paper de protagonista i arriba alguna vegada a convertir-se en un rival perillós per als solistes vocals. La seva sonoritat, per altra banda, és esplèndida i la rica estructura de la partitura és magníficament valorada pel mestre Lamote.

La presentació escènica de *Maria del Carmen* és ben atesa i evoca discretament el color local que reclama el llibret.

R. G.

tres, el pintor canari Néstor Martín Fernández de la Torre.

Recordo —era l'estiu de 1910— la primera audició de la *suite* de Granados, *Goyescas*. Vaig assistir-hi amb Pous i Pagès, Manuel Rodríguez Codolà, Romà Jori, Jaume Brossa i Alexandre Soler i Rovirosa. Una nit, en el xalet del carrer d'Aragó, Granados va assajar tres sonates —Bach, Mozart i Beethoven— amb Jacques Thibaud. També recordo una nit de Nadal, en què fent companyia a l'autor de *Maria del Carmen*, hi havia aquell Harold Bauer que ha donat la volta al món amb Pau Casals i encara proclama que l'autor de *Goyescas* és el Schubert català.

Una vegada, a dos quarts d'onze de la nit, vaig anar tot sol a casa En Granados. Aquest feia en una otomana, destroçat per la fatiga: havia donat trenta lliçons en una dia! Em va dir que estava tan cansat, que se'n anava al llit. Quan li deia adéu, el seren, com era costum llavors, cantava hores.

—Noi, ja ho sents —va dir Granados—. Es el d'*Els Mestres Cantaires*... Per cert que abans del monòleg de Hans Sachs hi ha uns cors meravellosos que fan...

I ràpidament, l'artista s'alça de l'otomana, treu de la biblioteca la partitura wagneriana, l'obre, s'asseu al piano, inicia el trèmul de la corda i... a les tres de la matinala Granados havia interpretat quasi tot l'acte del carrer de Nuremberg i els dos darrers quadros, encers de l'obra.

Amb Isolda Wagner, filla de l'autor del *Parsifal*, acompanyada del seu marit, el *kapellmeister* Franz Beidler i de llur fill (net de Wagner i besnet de Liszt), érem a casa En Granados amb Joaquim Pena. Aquella nit, el nostre artista va interpretar la *Gran Sonata* de Liszt i la *Mort d'Isolda*. El plorat amic Granados va preguntar a Isolda Wagner:

—Perdoneu, senyora. És cert que el vostre pare ha existit? No serà tal vegada un mite com Homer?

La filla de Wagner, rient, li contestà: —Sí, ha viscut; en dono fe... i continua: —Jo l'he vist. Mireu, aquest anell era d'ell, aquí hi veureu gravat el seu rostre...

—Quina llàstima! —deia Granados—. Haver nascut tan tard i que no hágim pogut ésser amics!

La generositat i la bondat de Granados no tenien parí. Eduardo López Chavarri deia que conversar amb ell era passar hores d'afecte i felicitat. Alfons Albéniz, fill del gran autor d'*Ibéria*, va escriure en un article: «La meua mare pregà a Granados que acabés la darrera obra de piano que el pare havia deixat començada, *Azulejos*. Granados accedí, emocionat. He presenciat l'immens treball realitzat pel continuador. He vist com *Azulejos* (que és una meravella que els concertistes, per a llur vergonya, han oblidat) avançava compàs a compàs, i una vegada enllestit el preludi, no he sabut trobar la soldadura.» Aquells *Azulejos* són Albéniz en totalitat, i perquè només fossin d'Albéniz, Granados es despersonalitzà a la major glòria del seu amic.

Vingué la tragèdia. Granados i la seva muller havien mort en el torpedineig del *Sussex* pels alemanys. Els íntims del mestre, Alfred García Faria, el seu deixeble i continuador Frank Marshall, Mas i Serracant, Marian Perelló, Concepció Badia, Apelles Mestres, compliren com a bons. Cal recordar, també, Eusebi Bertrand i Serra, que prodigà als sis orfes les bondats que en vida tingué amb el pare.

Als cinc dies justos de la seva mort, arribava un gir de 57.725 pessetes. Era l'import d'un sol concert de violoncel que Pau Casals havia donat pel seu compte al Metropolitan de Nova York. S'obrí una subscripció per a la família Granados, a la qual es pot dir que tothom va contribuir; fins el comediant català Enric Borràs va posar-hi la quantitat de deu pessetes.

Arran de la mort, Jaume Brossa, Gabriel Miró, Adrià Gual, Santiago Rossinyol, la comtessa de Castella, d'altres encara, li dedicaren sentits records. Debussy escriví: «*Cette fin lamentable nous a tous plus ou moins frappés, mais surtout elle prive la musique d'un de ses enfants les plus aimés.*» Amadeu Vives digué que teníem tres deures: primer, pregar per l'ànima de Granados; segon, fer que el món aspiri el perfum de la seva obra; tercer, tancar l'elefant perquè no pugui trepitjar més rosers. Lluís Millet escriví: «El monstre de la guerra pot estar satisfet... Si encara no en té prou, què espera?» Manuel de Falla, quan va asseblar-se de la mort de l'amic, va tancar-se tot sol amb el piano i acompanyà les oracions mentals amb interpretacions del mort estimat.

Passaren els anys, i en caure la tarda del 24 de març de 1927, desè aniversari de la mort de Granados, uns quants anàrem a l'escullera del nostre port. Presidits per Manuel de Falla, érem Frank Marshall amb la seva muller, Teresa Cabarrús; Concepció Badia d'Agustí; Miquel Llobet amb la seva esposa; Anna Aguilà, Joan Gisbert Padró i el que signa aquestes ratlles. Portàvem una ampolla lacrada, dintre la qual hi havia un fragment del darrer *Quartet* de Beethoven, un altre de *Goyescas* i un altre del *Retablo de Maese Pedro*. Els presents signàrem un pergami que deia: «Al nostre amic Enric Granados, en la data del desè aniversari de la seva desaparició i en la del primer centenari de la mort de Beethoven.» Falla va llançar l'ampolla al mar; les senyores presents, flors damunt les ones.

RAFAEL MORAGAS

XIV Festival de la S. I. M. C.

El Jurat del Festival 1936 de la S. I. M. C. ve a reunir-se a Barcelona durant la segona quinzena d'aquest mes. Formen aquest Jurat els mestres Ernest Ansermet, J. Lamote de Grignon, K. Riisager, Anton von Webern i B. Woytowicz. El president de la S. I. M. C., Mr. Edward J. Dent, professor a la Universitat de Cambridge, assistirà també a les reunions del Jurat. En aquestes reunions seran examinades les partitures presentades per les diverses seccions nacionals de la S. I. M. C. i fixats definitivament els programes del Festival que tindrà lloc a Barcelona del 18 al 25 d'abril de 1936. Amb aquest motiu recordem als compositors de terres de parla catalana que el termini de presentació d'obres acaba el dia 15 d'aquest mes. Les obres poden ésser per a conjunts de *camera*, per a instruments de vent (banda) o per a orquestra. No cal que les obres presentades siguin inèdites ni que s'enviïn anònimament. Cal advertir, només, que els compositors hauran de garantir la presentació de tot el material de còpies necessari en el cas d'ésser designada una obra llur per a figurar en els programes del Festival. Els compositors catalans que desitgin pendre-hi part hauran d'enviar les partitures, per tot el dia 15 d'aquest mes, al *Secretariat del XIV Festival de la S. I. M. C., Biblioteca de Catalunya (Departament de Música), Barcelona. Apartat 1077.*

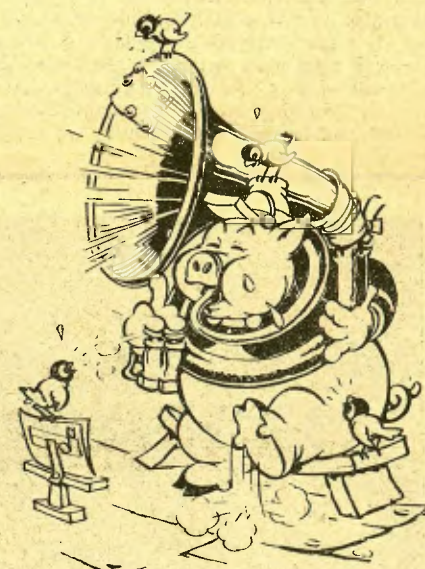
Plans i projectes

(Ve de la pàgina 4)

Es tracta d'usar el color amb comprensió i judici per a reforçar els nostres temes, estèticament i dramàticament. Avui construïm les nostres històries per al color.

Tot el nostre personal estudia les nostres històries per al color. A l'estudi, cada dia tenim cursos en els quals aprenem la tècnica d'aquest aspecte important de la nostra empresa i discutim les millors maneres d'expressar-la. Sospesem acuradament els valors dramàtics del color, de la línia i de les formes. Estudiem, per al color i per a la composició, tota mena d'obres d'art: reproduccions de les obres mestres d'altres temps, il·lustracions modernes, cartells publicitaris, tot. Cada film que produïm és una nova experiència, i trobem que a cada nova pel·lícula millora l'aplicació dels colors.

Tenim fe en l'esdevenidor del dibuix animat com una branca del cinema, i ens neguem a fer films per al present, sinó que

D'«El Concert de la Banda», el primer Mickey en colors

els fem pensant en el futur. Volem elevar el nivell de les nostres produccions no solament pel que fa al color, sinó també quant a l'argument, la tècnica d'animació, la música, els efectes sonors, etc.

Gràcies al color, l'animació i la capacitat que té l'animador de veure i de fer veure els caràcters, provem de donar als nostres actors una personalitat sempre creixent. Així, el Llop Feroç segueix éssent sempre el Llop Feroç. Toby la Tortuga no és mai cridada a encarnar ningú més sinó ella mateixa. Mitjançant l'estudi constant de l'acció i del moviment en l'aplicació de les nostres conclusions, provem de dar-vos la il·lusió que els nostres personatges viuen. Volem que els nostres personatges siguin recordats pel públic, siguin personalitats.

Heus ací alguns aspectes dels esforços que fem per arribar al nostre fi: la creació, a cada nova temptativa, d'un film millor, perquè, fent-nos la competència a nosaltres mateixos, tinguem la sensació d'augmentar constantment el valor de l'aportació que fem a la humanitat.

(Copyright Opera Mundi)

SAVOY

LES ÚLTIMES NOTÍCIES DEL MÓN

PASSEIG DE GRACIA, 86.—Telèfon 76988

Sessió contínua des de les tres de la tarda a la una de la nit

BUTACA, UNA PESSETA

Noticiaris: FOX MOVIE TONE i FRANCE ACTUALITES. DARRERES INFORMACIONS DE LA GUERRA ITALO-ETIOP

EL DANUBI BLAU

per orquestra i cors de l'Òpera de Viena

BOSCOS DE VIENA

Dibuix en colors M. G. M.

LA RAPSODIA HONGARESA Orquestra Rodé

ESTRENA A ESPANYA DEL FILM

LA ETERNA VIENA

Demani informes del concurs per a un viatge a Viena d'Aut-Expres

Decorat per al quart acte de «La Forza del Destino», segons un dibuix de C. Ferrario

guer des del moment que s'havia mantingut en l'oblit per tant de temps. I no obstant, si alguna qualitat sobresortint ens ha semblat tenir, és precisament la de correspondre plenament al gust romàntic de la seva època, tant pel seu llibret, tret del *Don Alvaro o la fuerza del sino*, del Duc de Rivas, com per les seves característiques musicals.

En efecte, aquesta obra, que va ésser estrenada en 1862 a Sant Petersburg, pertany al temps en què Verdi, considerant esgotats els recursos de l'òpera a la manera de Donizetti, havia girat els ulls vers d'altres models, principalment els autors francesos aleshores en voga, i es preparava a donar el tomb que anys a venir—a partir d'*Aida*—l'havia de conduir a les fórmules més aviat wagnerianes que dominen la darrera etapa de la seva producció (*Othello*, *Falstaff*). *La Forza del Destino* és doncs una obra de transició; i ho és talment, que en molts moments és ben visible l'esforç de l'autor per a apartar-se de les convencions donizettianes. Per exemple el tipus d'acompanyament a una melodia a base de repetir els acords de tònica i de dominant—com es troba encara en les àries del *Rigoletto*—ací és evitat amb una cura escrupolosa, però substituït per procediments tan semblants, que és evident que l'autor encara no ha trobat la fórmula nova. En canvi, la melodia i, en molts moments,

torescos, les escenes populars, que abunden massa i que són tractades amb una manca de recursos que desarma: uns cors monòtons, tot just alleugerits per algun *solo* poc reeixit, o uns ballets tan banals que arriben a passar desapercebuts. I en aquest punt és curiós el contrast entre l'òpera i el drama del Duc de Rivas: mentre en aquest darrer l'element pintoresc hi és vivent, i ben observat, fins al punt que el seu realisme contrasta amb el caràcter excessivament sentimental de tota l'obra, en l'òpera, al contrari, les escenes populars no més serveixen de suport a uns quants convencionalismes tradicionals—cors, ballets—sense que ni un moment destaquï ni una tonada popular que pogués donar-hi un aspecte realista. De fet, aquest element, que no pot prescindir d'una base folklòrica, no es troba en la música d'òpera abans dels grans autors russos. Per això al nostre públic, acostumat a aquests, les banalitats verdianes li resulten difícilment suportables.

Afortunadament, la interpretació que els artistes del Liceu van donar de *La Forza del Destino* no deixava res a desitjar. Principalment el mestre Podestà, la senyora Arangi-Lombardi i els senyors Bataglia i Granforte van complir llur comesa amb entusiasme i honradesa.

J. PETIT

"María del Carmen", de Granados

Tenint en compte que Granados tenia escassament vint-i-cinc anys quan va escriure *Maria del Carmen*, cal convenir que l'obra dona en conjunt una idea magnífica d'un talent creador original que, malauradament, havia d'emmurdrir en plena època de maturitat. La partitura és una obra viva; té una vena dramàtica i teatral autèntica. Hi ha abundància de moments plens de caràcter, i la nota personal inconfusible de Granados s'hi anuncia clarament en moltes pàgines.

La reposició de *Maria del Carmen* al Teatre del Liceu era dedicada, enguany, a commemorar la data de la tràgica desaparició d'Enric Granados. Concepció Badia d'Agustí, deixeble predilecta del mestre, s'ha volgut associar a aquest acte d'homenatge acceptant de debutar a l'escena amb la interpretació del personatge principal de l'obra. Aquesta circumstància donava un singular interès a la represa. L'artista que s'ha guanyat com Concepció Badia d'Agustí un tan alt prestigi en la sala de concerts, ha tingut en aquesta ocasió un gest d'un desinterèsament com només el poden inspirar el fervor immens i la profunda devoció que ella sent per la noble figura del mestre Granados. Certament, un debut absolut i encara en una escena de la categoria del Liceu és fet per intimidar l'ar-

tista més segur de les seves facultats. Diuem tot seguit que un èxit complet i dels més espontanis ha coronat el gest de la nostra admirable cantatriu. És més, la senyora Badia d'Agustí ens ha revelat aquí un aspecte de la seva personalitat d'artista —tal vegada per ella mateixa insospitada— que acusa una veritable intuïció dramàtica, un sentiment natural i espontani de l'escena. El seu rol és viscut d'una manera intensa i realitzat, sobretot en els aspectes psicològics més fins, amb una sèrie de trets de la millor qualitat. La direcció del Liceu, en oferir la creació d'aquest rol a Concepció Badia d'Agustí, ens ha donat ocasió de descobrir en aquesta artista l'existència d'un talent d'indubtable valor i possibilitats per a la nostra escena lírica. L'aniversari de la mort de Granados és complex en realitat l'any vinent: no seria una ocasió indicada per a estrenar, per fi, a Barcelona l'obra més important del malaguanyat artista català, oferint a la senyora Badia d'Agustí la interpretació del principal personatge femení de *Goyescas*? Evidentment, encarnant una de les heroïnes del teatre mozartí és, al nostre entendre, on aquesta artista excepcional podria donar, encara més, la veritable mesura de les seves facultats.

Des del punt de vista musical i vocal

PERELADA

VINS - XAMPANY

Distribuidor exclusiu: FRANCESC QUINTANA. - Llúria, 125. - Barcelona

IMPRESOS COSTA

NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA